

A U S P I C I A

Recenzovaný vědecký časopis pro oblast společenských a humanitních věd

Reviewed Scholarly Journal Dealing with Social Sciences

Рецензируемый научный журнал для общественных и гуманитарных наук

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ
ČESKÉ BUDĚJOVICE
VYSOKÁ ŠKOLA TECHNICKÁ A EKONOMICKÁ – ÚSTAV PODNIKOVÉ STRATEGIE
ČESKÉ BUDĚJOVICE
Ročník XVI, číslo 1

2019

AUSPICIA

Recenzovaný vědecký časopis pro otázky společenských a humanitních věd.

Založen v r. 2004.

Vydáván Vysokou školou evropských a regionálních studií, České Budějovice, Česká republika a Vysokou školou technickou a ekonomickou, České Budějovice, Česká republika.

Rada pro výzkum, vývoj a inovace jako odborný a poradní orgán vlády ČR zařadila recenzovaný vědecký časopis *Auspicia* pro rok 2015 mezi recenzované neimpaktované časopisy, které uvedla v oborech Národního referenčního rámce excelence (NRRE).

V r. 2016 byl recenzovaný vědecký časopis *Auspicia* zařazen do mezinárodní databáze ERIH PLUS.

AUSPICIA

A peer-reviewed scholarly journal for questions of the social sciences.

Founded in 2004.

Published by College of European and Regional Studies, České Budějovice, Czech Republic and The Institute of Technology and Business, České Budějovice, Czech Republic.

The Research, Development and Innovation Council, as a professional and consultative body of the Government of the Czech Republic, indexed *Auspicia* – a peer-reviewed scholarly journal on a list of peer-reviewed non-impacted journals in 2015, being published in the fields of the National Reference Framework of Excellence.

In 2016 *Auspicia* – a peer-reviewed scholarly journal was indexed in the international database ERIH PLUS.

Adresa redakce: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice, tel.: 00420 386 116 839, auspicia@vsers.eu, předmět: *Auspicia*, <https://vsers.cz/recenzovany-vedecky-casopis-auspicia>. Vychází dvakrát ročně. Předplatné na rok: 200 Kč. Způsob placení: fakturou (na základě objednávky). Povoleno MK ČR pod ev. č. MK ČR E 14912. Říjen **2019**. Časopis je financován VŠERS a VŠTE. **ISSN 2464-7217 (Online)**

Editorial Office Address: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice, tel.: 00420 386 116 839, auspicia@vsers.eu, subject: *Auspicia*, <https://vsers.cz/recenzovany-vedecky-casopis-auspicia>. It is published twice a year. The annual subscription fee is 8 €. Payment: by invoice (based on an order). It is approved by MK ČR under reg. Nr. MK ČR E 14912. October **2019**. This journal is financed by The College of European and Regional Studies and The Institute of Technology and Business. **ISSN 2464-7217 (Online)**

EDIČNÍ RADA VŠERS · EDITORIAL BOARD OF VŠERS
Předseda ediční rady · Chairman of the Editorial Board

doc. Ing. Jiří DUŠEK, Ph.D.

Členové · Members

doc. JUDr. PhDr. Jiří BÍLÝ, CSc.; RNDr. Růžena FEREBAUEROVÁ; PhDr. Jan GREGOR, Ph.D.; doc. Ing. Marie HESKOVÁ, CSc.; PaedDr. Vladimír KRÍŽ; doc. Ing. Oldřich PEKÁREK, CSc.; doc. Ing. Ladislav SKOŘEPA, Ph.D.; doc. JUDr. Roman SVATOŠ, Ph.D.

REDAKCE ČASOPISU AUSPICIA · EDITORIAL OFFICE
OF JOURNAL AUSPICIA

Předseda redakční rady · Chairman of the Editorial Board

doc. Ing. Jiří DUŠEK, Ph.D.

Místopředseda redakční rady · Vice-chairman of the Editorial Board

Mgr. Zdeněk CAHA, Ph.D., MBA, MSc. (*Vysoká škola technická a ekonomická, České Budějovice, ČR*)

Šéfredaktor · Editor-in-Chief

Mgr. Richard ŘÍHA

Výkonný redaktor · Managing Editor

Mgr. Richard ŘÍHA

Technická redaktorka · Technical Editor

RNDr. Růžena FEREBAUEROVÁ

Redaktoři anglických textů · English Language Editors

Mgr. Richard ŘÍHA

PhDr. Christopher Erwin KOY, M.A., Ph.D. (*USA*)

Členové mezinárodní redakční rady (26) · Members of the International Editorial Board (26)

Ing. Jiří **ALINA**, Ph.D. (*Jihočeská univerzita, České Budějovice, ČR*)

doc. Ing. Monika **BLIŠŤANOVÁ**, Ph.D., MBA, LL.M. (*Technická univerzita, Košice, Slovensko*)

Mgr. Zdeněk **CAHA**, Ph.D., MBA, MSc. (*Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, ČR*)

Ing. Roman **FIALA**, Ph.D. (*Vysoká škola polytechnická, Jihlava, ČR*)

prof. Igor **GONCHARENKO**, Ph.D. (*University of Civil Protection, Ministry for Emergency Situations of the Republic of Belarus, Minsk, Bělorusko*)

doc. Ing. Aleš **HES**, CSc. (*Česká zemědělská univerzita, Praha, ČR*)

doc. Ing. Marie **HESKOVÁ**, CSc. (*Vysoká škola evropských a regionálních studií, České Budějovice, ČR*)

doc. MUDr. Lenka **HODAČOVÁ**, Ph.D. (*Univerzita Karlova, Hradec Králové, ČR*)

plk. Mgr. Štěpán **KAVAN**, Ph.D. (*Hasičský záchranný sbor Jihočeského kraje, České Budějovice, ČR*)

prof. PhDr. Ján **KOPER**, Ph.D. (*Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica, Slovensko*)

Ing. Lucia **KOVÁČOVÁ**, Ph.D. (*Vysoká škola bezpečnostného manažérstva, Košice, Slovensko*)

Dr. Dmitrij Jevgenjevič **MOSKVIN**, Ph.D. (*Jekatěrinburgskaja akademija sovremennogo iskusstva, Jekatěrinburg, Rusko*)

doc. Ing. Aleksandr Efim **OLARU**, Ph.D. (*Moldavská technická univerzita, Kišiněv, Moldávie*)

doc. Anita **PEŠA**, Ph.D. (*Zadarská univerzita, Zadar, Chorvatsko*)

prof. Andrij Borisovič **POČTOVJUK**, Ph.D. (*Kremenčugskij nacionalnyj universitet imeni Michaila Ostrogradskogo, Kremenčug, Ukrajina*)

doc. Ing. Jarmila **STRAKOVÁ**, Ph.D. (*Vysoká škola technická a ekonomická, České Budějovice, ČR*)

doc. JUDr. Roman **SVATOŠ**, Ph.D. (*Vysoká škola evropských a regionálních studií, České Budějovice, ČR*)

PhDr. Ing. et Mgr. Jan **SVOBODA**, M.A., Ph.D. (*Filosofický ústav AV, Praha, ČR*)

prof. PhDr. Miroslava **SZARKOVÁ**, CSc. (*Ekonomická univerzita, Bratislava, Slovensko*)

prof. Mgr. Peter **ŠTARCHOŇ**, Ph.D. (*Univerzita Komenského, Bratislava, Slovensko*)

prof. Ing. Jan **VÁCHAL**, CSc. (*Vysoká škola technická a ekonomická, České Budějovice, ČR*)

doc. PhDr. Lukáš **VALEŠ**, Ph.D. (*Západočeská univerzita, Plzeň, ČR*)

PhDr. Jozef **VLČEJ**, Ph.D. (*Stredoeurópska vysoká škola, Skalica, Slovensko*)

Dr. Bogdan **WIERZBIŃSKI** (*Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów, Polsko*)

Dr. Małgorzata **WOSIEK** (*Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów, Polsko*)

prof. Dr. Vasilij Mironovič **ZAPLATINSKIJ** (*Akademija bezopasnosti i osnov zdorovja, Kijev, Ukrajina*)

OBSAH

VEŘEJNÁ SPRÁVA, ŘÍZENÍ

STANOVENÍ SOCIÁLNÍCH A EKONOMICKÝCH POSTUPŮ UKRAJINSKÉ REGIONÁLNÍ POLITIKY	7
---	----------

Ievgen BURIAK

ROLE STAKEHOLDERS V MODELU KONKURENCESCHOPNOSTI TURISTICKÉ DESTINACE	18
---	-----------

Martin LUŠTICKÝ

ZELENÉ VEŘEJNÉ ZAKÁZKY V PODMÍNKÁCH SLOVENSKE REPUBLIKY....	29
--	-----------

Vladimír KOVÁČIK

VARIA

BANALITA ZLA V PERSPEKTIVĚ HANNAH ARENDTOVÉ	45
--	-----------

Barbora WERNEROVÁ – HELENA LUSTOVÁ

CONTENTS

(PUBLIC) ADMINISTRATION

DETERMINING SOCIAL AND ECONOMIC WAYS FOR UKRAINIAN REGIONAL POLICY 7

Ievgen BURIAK

STAKEHOLDERS ROLE IN A MODEL OF TOURISM DESTINATION

COMPETITIVENESS 18

Martin LUŠTICKÝ

GREEN PUBLIC PROCUREMENT IN SLOVAK REPUBLIC 29

Vladimír KOVÁČIK

VARIA

BANALITY OF EVIL IN PERSPECTIVE OF HANNAH ARENDT 45

Barbora WERNEROVÁ – HELENA LUSTOVÁ

VEŘEJNÁ SPRÁVA, ŘÍZENÍ

DETERMINING SOCIAL AND ECONOMIC WAYS FOR UKRAINIAN REGIONAL POLICY

Stanovení sociálních a ekonomických postupů ukrajinské regionální politiky

Ievgen BURIAK

Kremenchuk, Ukraine

ABSTRACT: The article deals with the items and problems of using the information that creates the only global information space in the conditions of ensuring sustainable regional development. It was defined that the disunity and the high intense of the information interaction processes needs to be provided by effective communication between the regional and local authorities, enterprises and the community. The obstacles to the development of partnership of social relations with the community of the city were defined in the article. The expectations about improvement of the social policy of the region and social relations with the community of the city were analyzed. The formation of a positive image among the population largely depends on the rational creation and functioning of a regional communication service.

Key words: region – partnership – communication – social and economic development

ABSTRAKT: Článek se zabývá otázkami a problémy použití informací, jež vytvářejí jednotný globální informační prostor v podmínkách zajištění udržitelného regionálního rozvoje. Bylo určeno, že nejednotnost a vysoká intenzita informačních interaktivních procesů potřebuje být zajištěna efektivní komunikací mezi regionálními a místními úřady, podnikateli a společnostmi. Překážky ve vývoji partnerství společenských vztahů s městskou komunitou jsou v článku rovněž definovány. Očekávání vývoje sociální politiky regionu a sociálních vztahů s městskou komunitou jsou v článku podrobena analýze. Vytvoření pozitivního obrazu mezi obyvatelstvem velmi záleží na rozumném vytvoření a fungování regionální komunikační služby.

Klíčová slova: region – partnerství – komunikace – společenský a ekonomický rozvoj

INTRODUCTION

The effectiveness of relations at the level of government, business and community is possible only when quality new systems of communication support were created, through which it is possible to achieve the completeness and accuracy of information, the prompt producing and implementation of managerial decisions at all levels of regional interactions. The gratification of growing information demands of the community and business obeys to the awareness of the need to create information and analytical systems in the regions on the

basis of modern information and communication technologies. These technologies allow to automatize (therefore simplify and accelerate) the processing of significant information arrays and provide operational access for a wider range of consumers to them. The use of information society opportunities is one of the conditions of the effective system of territorial development formation. It creates the only global information space, which is specific with a fickle and high intensity of the processes of information interactions.

Therefore the practice of developing regional socio-economic relations in Ukraine and in the world shows that existing systems of information and analytical support feature as the lack of flexibility to quickly adapt to the resolution of quality new problems and the lack of integration to effectively address social issues. There are several issues of prior importance such as involving the citizens and getting them interested in using the opportunities of information space built on the e-government platform (e-governance) as well as addressing the digital (information) inequality of the most vulnerable citizens and residents.

The conditions above make actual the need for the formation and systematization of promising principles for the formation of information interaction between local authorities, business and community in the conditions of the formation of directions in order to provide the socially-oriented policies in the region.

MATERIAL AND METHODOLOGY

The complex formation, storage and dissemination of information in the regional space, providing information interaction, taking into consideration the interests of the population and business with the active participation of state and regional authorities, are complicated in the conditions of urgent need for support, development and solving the issues of the corresponding socioeconomic processes.

The article uses the results of fundamental and applied development as well as the work of leading scientists in the field of regional economics. The achievement of the research became possible due to the use of a set of scientific methods, in particular the methods of theoretical generalization and comparative analysis. The problem of formation of information space and information interaction was studied by following scientists Chukut S.A., Dmytrenko V. I, Radchenko S. V, Klymentiev O. P., Hollis L., Ponomarenko V. S., Yaremenko O. O., Yehanov V. V.

The search of effective communication processes by establishing a system of socioeconomic relations was a field of studying of Bakhmetieva A. M, Bilan N. I., Durnova L. V., Karunsky A. V, Mekh O. V., Ntreba M. M, Povazhny O. S., Sanakuev M. G.

RESULTS AND DISCUSSION

The information function of the state, both at the national and regional levels, has recently become an object of scientific research, since the Soviet times any information activity was considered in the context of providing the existing ideology [17]. Therefore it would be appropriate to consider it as a factor that provides comprehensive formation, storage and dissemination of information in the regional space, taking into account the interests of the community and businesses with the active participation of national and regional authorities and international organizations. (Figure No. 1).

Fig. No. 1: The hierarchical model of social-informational space.

The levels of the satisfaction of needs	<i>Need for the information space</i>	The formation of an only one secure information space for all countries of the world. Integration of all countries of the world. The formation of socially-oriented global space.
World, international	<i>The need for a national idea of an information society</i>	The formation of criteria and models of socio-economic development and creating of the mechanisms for their functioning.
National, regional	<i>The need for a balance of socio-economic development</i>	Understanding the role of the community and the business environment as the main regulators of the system's sustainability. Harmonization of its activities with the laws of the existence of the natural environment.
	<i>The need for economic and social security and confidence in society in the future</i>	Formation of the legislative basis of the information society. Attempt to theoretical understanding of the current state and future prospects of socio-economic development. Finding ways to resolve conflicts and establishing partnerships between regions.
	<i>Irrational use of national and regional socio-economic resources</i>	Unbalanced socio-economic development, unwarranted and merciless utilization of community and business resources.

Source: Suggested by the author.

The requirements for the prompt reception and processing of large volumes of diverse information, collective work on the preparation of documents, the creation and provision of electronic administrative services that are formed in this way are determined by the objective necessity of introducing in the management activities of state bodies a comprehensive automation of document flow processes [15].

It requires the integration of public access of local civic and business associations in the state network information infrastructure as information and communication system that provides the optimum in terms of society, the functioning of all branches and levels of government [18].

Nowadays Ukraine is just beginning to develop the system of information and communication support. Since 2010 Dnipropetrovsk and Odessa regions have successfully launched and run the pilot project for implementing the e-governance technologies in accordance with the decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 360-r of March 1, 2010 “Pilot Project Issues on the Implementation of E-Governance Technologies” aimed at working out the common standards to exchange the electronic documents. Later the format of the exchange was approved by the Order of the Ministry of Education and Science, Youth and Sports of Ukraine No. 1207 of October 20, 2011 “The Requirements to Data Formats for Electronic Document Circulation in Public Authorities. The Format of Electronic Notification” registered at the Ministry of Justice of Ukraine on November 15, 2011 under No. 1306/20044. Developing the technical, technological, organizational and personnel base to launch Electronic Region, the pilot innovation project on e-governance in accordance with the world standards, has become one of the main strategic results in implementing the information programmes and projects in the region for further dissemination within Ukraine.

Cabinet of Ministers of Ukraine reviewed and approved the Concept of e-Governance Development for Ukraine in December 2010 which was amended in August 2018. The document proved the development of an information society focused on people interests as the major national priority where every citizen has the opportunity to create and accumulate the information and knowledge, has free access to it, with it using and exchanging to enable each person to realize his full potential for getting the personal and social development, and higher life standards [16, 12]

The introduction of networked information infrastructure during the last decade has revealed that such “top-down regulated” development – at the central, nationwide level – is not effective and clear. The experience of the efficient leading countries confirms that it is

necessary to unite the efforts of central and local governments, local authorities, citizens and businesses to successfully implement the e-initiatives. Thus, it is impossible to move forward towards the development of the public information space without local initiative backed by relevant top-down regulations.

According to European researchers (Hollis 2015) the e-governance mechanisms allow local authorities to use effectively all the available information for better understanding and controlling their functions and using the available resources, including human ones more favourably.

Electronic Region is considered as a unified infrastructure of the automated information system for interagency interaction of state authorities and local self-government bodies with citizens and economic entities based on active use of information and communication technologies (ICT) to achieve European quality standards for providing the electronic administrative services, openness and transparency of government to the citizens and business entities [5].

Actually, this is due to the fact that the region is a litmus test for all innovations as to the development of e-governance at the national level, while providing administrative services to citizens and businesses as well as their involvement in decision-making process are directly embodied at the local level through interaction of citizens and business structures with local authorities and local governments [3].

At the same time, the decentralization processes currently underway in Ukraine are aimed to improve the lives of Ukrainians virtually in every sphere and so they are closely interconnected with the reform of the administrative service system that has been going on in our country for several years. In order to provide citizens with affordable, fast and high-quality services, the state level decision was made to develop a network of Administrative Services Centers (ASC – CNAP). The Law of Ukraine “On Administrative Services” of September 6, 2012 №5203-VI approved the basic requirements for the establishment and operation of such centres to get them operate efficiently [11].

There are 787 Administrative Services Centers (ASC – CNAP) within Ukraine to ensure the favorable conditions for providing the administrative services. More 9 new Centers and territorial units were opened between January and April 2019. The program on accessibility of administrative services to citizens in the united territorial communities keeps implementing

with 148 Administrative Services Centers (ASC – CNAP) until April, 1 2019. More than 50% of CNAPs offer from 50 to 135 services to their visitors, whereas almost a quarter of CNAPs provide from 136 to 200 services [21].

Department of “Centre for Administrative Services in Kremenchuk” was established by Kremenchuk City Council in Poltava Region as its executive body to ensure the accessibility and simplification of administrative services with the status of a separate legal entity since March 2, 2015. Prior to this, administrative services were provided by the Administrative Services Centre, permanent working body managing business development, trade, welfare and Regulatory Affairs at the Executive Committee of the City of Kremenchuk Council in Poltava Region.

On the Centre web portal everyone can always get the information about the procedure and method to obtain the administrative services, analyze the list of required documents or download the application forms as well as find out the location or address, the work schedule and the list of services provided. A special on-line service allows citizens to get registered in e-line without visiting the office beforehand [19].

At present, 251 administrative services can be obtained at Kremenchuk CNAP and 65 services are accepted on the principle of extraterritoriality. City residents have the opportunity to order 24 administrative services on-line just from home and without visiting the CNAP.

170,055 applications were registered in 2018, but 3,642 were rejected, representing 2.1%. City budget received UAH 13.2 million for providing the administrative services about 15% – over UAH 2.1 million – came from residents of other regions.

CNAP administrators work in the Unified State Register of legal entities, individual entrepreneurs and public or communities groups, State Register of Property Rights to Real Estate, Unified State Demographic Register, and State Land Cadastre.

During 2018, 10,495 personal cabinets were registered on the CNAP website, enabling citizens to make 25,409 electronic records on CNAP waiting list on-line [20].

Studies indicate that among the tasks of the information function, it is also worthwhile to highlight the formation of a positive image of the region, which is created through relevant information coming through official and informal channels. In the strategies of information interactions, three main means are used to create an image: propaganda, publicity and advertising, that is, it is formed by guaranteeing the authenticity, objectivity and comprehensiveness of the coverage of information disseminated [5].

Thus, it is worth considering the experience of e-governance and the work of the CNAP for the development of institutional support. The institutional provision of comprehensive information interaction at the regional and local level may be a representative body on social-oriented policies at relevant government structures, formed on the principle of equal membership of government, business and community members (conventionally called the “Public Commission on the Formation and Implementation of the Socio-Economic Development“, abbreviated PCFISED). PCFISED should become a connecting link that provides for the exchange of information between the public and the government, which cares for the coordination of communications in the process of formation and implementation of relevant regional programs. In our opinion, during the formation of the tasks, mechanisms and principles of the Commission, there is a need to use the experience gained from the work of modern press services.

Thus, Commission functions are characterized by diversity. O. V. Mekh (2004) distinguishes three main functions: ideological, analytical and corrective. The main functions include communicative, analytical, organizational and coordinating functions.

M. M. Natreba (2013) thinks that in order to raise the level of informing the society about the activities of the organizations, the respective authorities carry out tactical tasks, namely: the preparation of materials for the media; control over negative information in the media; preparation and holding of press conferences; sponsor activity; publication of reports; Conducting permanent transmissions and headings; preparation of information materials.

The Public Commission on the Formation and Implementation of Socio-Economic Development should become an independent structural subdivision of a state or regional authority, according to a functional distribution, formed on a voluntary basis, with funding from sponsorship or grant revenues. The Commission provides comprehensive and systematic coverage of its work in the media.

According to the professional tasks of the PCFISED:

- provides media support for events held by regional authorities, organizes press conferences, briefings, other events for the media; conducts monitoring of mass media, prepares and disseminates information materials on local, regional and national mass media on topical issues of implementation of measures of socio-economic policy of the region;

- maintains working contacts with the main editors and journalists of Ukrainian information resources, with the press services of enterprises and public organizations operating on the ground and in the region; coordinates the activities of the Commission's information resources;
- places information materials on the official web site PCFISED.

Despite a significant number of relevant developments, the complex development of the issues of informational interaction and processes of formation of socially-oriented policy in the system of regional economic development has not yet completed. Particularly urgent is the question of the formation of effective mechanisms of social interaction between the authorities, businesses and the territorial community.

Thus, the professional tasks of the Public Commission on the formation and implementation of socio-economic development are primarily to ensure the strategic positioning of the social and economic policies of the region in the media, to formulate in the domestic society, national authorities and foreign partners an objective picture of the investment and competitiveness potential of the region. How it was noticed by N.I. Bilan and M. M. Netroba (2015), communicative processes that penetrate the whole system of relations between social actors, affect more clearly the social processes taking place in society, the activity of social institutions and the social structure. On the other hand, the attitude of people towards the information they perceive is changing, resistance to the convincing impact of mass communication is increasing, which prompts specialists in the field of communication technologies to seek new means of influence.

A. V. Karunsky and M. G. Sanukayev (2016) notice, that “entering the system of social communication, each member of this Commission must remember that it is he who is responsible for the final result of the communicative process, as well as for all the consequences that will bring this result to the subjects of communication”.

As noted in the work, which was prepared by the scientific guidance of O. S. Povazhny (2011), thematic presentations and exhibitions can also use the ability to receive feedback through questionnaires (with one-line questions) and use pictures, models, posters or other visual or audio-related tools that are relevant to community issues and interests.

The region can establish a regular regional, beauty contests for women (eg, "Miss + name of the city or region"), intellectual or professional competitions (competition "The Best Socially-Oriented Enterprise"), musical (like a festival of brass band) media attention to which will be guaranteed.

However, the Internet is the main channel for the dissemination of information and the practical implementation of public relations. That is why, network resources, like other Internet features, should be the focus of the press service. A. N. Bakhmetieva (2009) notes that “the use of Internet portal technology allows to construct interactive conventional communications, demonstrate the advantages, effectively integrate into the Internet space of domestic and foreign partners”.

At the same time, L. V. Durnova (2008) insists that “measures for the formation and correction of the information space in various forms – from "round tables" to "hotlines" in the press, radio and television - should be carried out on four main lines of work: information-explanatory, advocacy, image (advertising), informational-polygraphic”. All this polyphonic diversity allows you to maintain the desired rhythm and pace of the target campaign, flexibly vary the targeting of the delivery of mass media products to the public sphere and to avoid stereotyped monotony when exposed to the mass consciousness [4].

As the world business is increasingly turning to social problems both at the national and global levels, the active social position of entrepreneurs should be in harmonious co-existence, interaction and constant dialogue with the society, participation in solving the most acute social problems.

Thus, the modern concept of an information interaction in the system of the formation of socially-oriented regional policy fulfills important functions of establishing communication both within the region and from the outside and from the inside that is public relations. The general goal of the formation of a positive image of the city, region, its national economic complex and community at various levels – in Ukraine and in the world – is based on the existing Social-Economic Commission on the formation and implementation of socio-economic development.

CONCLUSION

The study identified the obstacles in developing the partner social relations and interaction between the city community and business circles, with analyzing their expectations to improve the social climate of the region. It is the development of the information system for social interaction to become the prior way in forming the socially-oriented regional policy, which will allow to balance the regional aspects of interconnections

between the authorities – the business environment the community. At the same time, a comprehensive concept for the creation and function of independent institutions supporting the image, socially-oriented economic component of the regions is formed as the task for further study and research.

REFERENCES

1. BAKHMETIEVA, A. N. (2009): *Special communicative functions of public relations in press-office's activities of education establishments*. Manuscript. Kyiv.
2. BILAN, N. I. – NETREBA, M. M. (2015): *Organization of press services: Teaching. Manual*. K.: Publishing-printing center “Kyiv University”.
3. CHUKUT, S. A. – DMYTRENKO, V. I. (2016): Smart Cities or electronic city: modern approaches to the understanding of the implementation of e-governance at the local level. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, 13, pp. 89-93. Available at http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_13_17.
4. DURNOVA, L. V. (2008): *Institute of Press Service in the Information Management System*. Manuscript. Moscow.
5. *European Smart Cities (europeansmartcities 4.0)* (2015): [online]. Available at <http://www.smart-cities.eu/?cid=2&ver=4>.
6. HOLLIS, O. (2015): *Cities are Good for You. The Genius of the Metropolis*. [online]. Available at [http:// citiesaregoodforyou.com/about](http://citiesaregoodforyou.com/about).
7. KARUNSKY, A. V. – SANAKUEV, M. G. (2016): PR-activity as an intermediary in the social communication of subjects. *IV International scientific-practical conference “Prospects for the development of modern science” (Lviv, 02-03 December 2016)*. Kherson: Helvetica. pp. 188–190.
8. KLYMENTIEV, O. P. (2014): Information interaction as a manifestation of an information function. *Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. – Ser. : Jurisprudence*, 25, pp. 154–158.
9. MEKH, O. V. (2004): Public Relation departments in executive, legislative and local branches of government on current stage of development of Ukraine. Manuscript. Kyiv.
10. NETREBA, M.M. (2013): Press-service of Banking Institution as an Instrument of Information Warfare. *State and Regions. Series: Social Communications*, 1 (13), pp. 167–169.
11. *On Administrative Services* (2012): [online]. Law of Ukraine, №5203-VI of 09/06/2012. Available at <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>.
12. *On Approval of the Action Plan for Implementation of the Concept of E-Governance Development in Ukraine* (2018): [online]. Order of Cabinet of Ministers of Ukraine: №617-p of 08/22/2018. Available at <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-z-realizaciyi-koncepciyi-rozvitku-elektronnogo-uryaduvannya-v-ukrayini>.
13. PONOMARENKO, V. S. (2002): *Information Systems and Technologies in Economics*. Kyiv: Publishing Center “Academy”.
14. POVAZHNY, O. S. (2011): *Basic principles of activity of press services of state authorities and local self-government: world and Ukrainian experience: Directory*. Donetsk: DSUM.

15. RADCHENKO, S.V. (2013): Features of electronic document management systems in state bodies of Ukraine. *Archives of Ukraine*, 4, pp. 39–53. [online]. Available at http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2013_4_3.
16. *The Concept of E-Governance Development in Ukraine* (2009): Manuscript. Kyiv. [online]. Available at https://www.irf.ua/files/ukr/conception_final.pdf.
17. YAREMENKO, O. O. (2005): Information function of the state: concept, purpose and forms of implementation. *Entrepreneurship, economy and law: a monthly scientific and practical economic-legal journal*, 7, pp. 66–69.
18. YEHANOV, V. V. (2012): Problems and prospects of e-government system implementation in Ukraine. *State construction*, 2. [online]. Available at http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2012_2_7.
19. <https://cnap-kremen.gov.ua>.
20. <https://cnap-kremen.gov.ua/public/showall/561>.
21. <https://my.gov.ua/info/news/207/details>.

ADDRESS & ©

doc. Ievgen BURIK, CSc.
Department of management
Faculty of Economics and Management
Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskiy National University
Pershotravneva str., 20, 39600 Kremenchuk, Poltava region
Ukraine
burzhen@ukr.net

ROLE STAKEHOLDERS V MODELU KONKURENCESCHOPNOSTI TURISTICKÉ DESTINACE

Stakeholders Role in Model of Tourism Destination Competitiveness

Martin LUŠTICKÝ

Jindřichův Hradec, Czech Republic

ABSTRAKT: Článek se zabývá konkurenceschopností turistických destinací. Zaměřuje se na modely konkurenceschopnosti destinací a jejich prvky v podobě faktorů konkurenceschopnosti. Reflektuje patnáctiletou historii nejvíce citovaných modelů. Navrhuje doplnění integrovaného modelu konkurenceschopnosti o prvek destinačních stakeholders. Jejich role v tomto modelu je pak předmětem výzkumu mezi zástupci klíčových stakeholders ve třech turistických destinacích Jindřichohradecka. Cílem výzkumu je zjistit, zda zapojení stakeholders do konceptu konkurenceschopnosti destinace má potenciál pozitivně ovlivnit provázané faktory konkurenceschopnosti. Článek k tomu využívá metody AHP, kdy oslovení stakeholders párově srovnávají jejich vliv na faktory konkurenceschopnosti. Poskytuje tak určitý návod pro místní destinační společnosti, příp. pro regionální samosprávu, jak nastavit politiku cestovního ruchu tak, aby se spolupráce s místními aktéry stala zdrojem konkurenceschopnosti schopným generovat pozitivní efekty směrem k dalším provázaným faktorům.

Klíčová slova: cestovní ruch – turistická destinace – konkurenceschopnost – stakeholders

ABSTRACT: The paper is focused on tourism destination competitiveness. It pays an attention to the models of destination competitiveness and their elements – the factors of competitiveness. It reflects fifteen years long history of the most-cited models. The paper suggests the implementation of a new factor of stakeholders into the integrated model of competitiveness. The stakeholders' role in this model is a matter of a research focused on key stakeholders in three tourist destinations in the Jindřichův Hradec Region. The research aim is to find out whether stakeholders' involvement in the concept of destination competitiveness has a potential to positively influence the interconnected factors of competitiveness. The AHP method enables stakeholders to make a peer comparison of their impact on the factors of competitiveness. The paper offers a suggestion for local DMOs or local governments how to define their tourism policy to be able to utilize cooperation with stakeholders as a source of competitiveness being able to generate the positive effects on the interconnected factors of competitiveness.

Key words: tourism – tourist destination – competitiveness – stakeholders

ÚVOD

Cestovní ruch je stabilně řazen mezi jedny z nejvíce dynamických odvětví ekonomiky. Podle údajů UNWTO stabilně roste od časů ekonomické krize, kdy pozitivně reaguje na ekonomickou konjunkturu. Rok 2017 s hodnotou růstu turistických příjezdů 6,8 % je

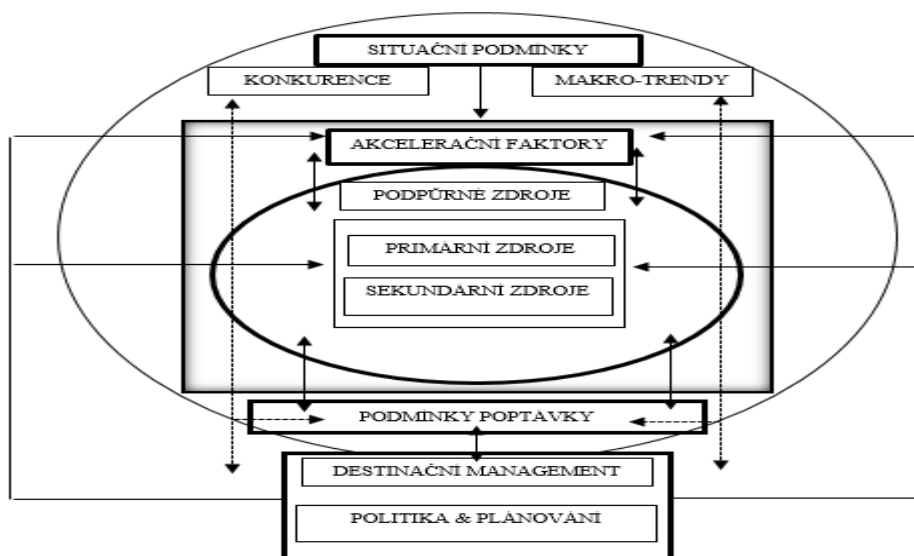
považován za rekordní od roku 2009 (UNWTO, 2018). Tento pozitivní vývoj je ovšem spojen také s rostoucí konkurencí na trhu cestovního ruchu. Ta se netýká jen podnikatelských subjektů, ale rovněž i turistických destinací, ať již na úrovni států nebo regionů.

Není tak překvapivé, že je problematika konkurenceschopnosti destinací předmětem zájmu univerzitních pracovníků po celém světě. Tento zájem dokládá bezpočet vědeckých článků a publikací zaměřených na různé aspekty konkurenceschopnosti destinací. Zvláštní kategorii tvoří články snažící se definovat tzv. modely konkurenceschopnosti.

Modely konkurenceschopnosti turistických destinací je možné nalézt v odborné literatuře přibližně od roku 1994. Jejich složitost a rozsah se liší, všechny však usilují o komplexní pohled na konkurenceschopnost destinací, kdy se snaží identifikovat faktory konkurenceschopnosti, tj. determinanty ovlivňující konkurenční postavení destinace a jejich vzájemné vazby. Přestože je modelů celá řada, jednoznačně dominují dva generické modely, a to model autorů Ritchie a Crouch (2003) a z něj odvozený model autorů Dwyer a Kim (2003).

Oba modely jsou založeny na teorii komparativní a konkurenční výhody, kterou implementují do podmínek cestovního ruchu. Model autorů Ritchie a Crouch (2003) rozeznává pět hlavních skupin faktorů konkurenceschopnosti: (1) klíčové zdroje destinace a atraktivity, (2) podpůrné zdroje destinace, (3) destinační management, (4) plánování a politika rozvoje destinace, (5) akcelerační zdroje. Model autorů Dwyer a Kim (2003) je určitou modifikací předchozího modelu, kdy více akcentuje business pojetí konkurenceschopnosti. Definiuje šest skupin faktorů: (1) primární zdroje destinace, (2) sekundární zdroje destinace, (3) podpůrné zdroje destinace, (4) obecné situační podmínky externího prostředí, (5) destinační management, (6) situace na straně poptávky. Pokud přijmeme určité zjednodušení, je možné oba modely integrovat do jednoho modelu, což je znázorněno v následujícím schématu č. 1.

Schéma č. 1: Integrovaný model konkurenceschopnosti.

Zdroj: Upraveno podle Luštický a Bednářová (2018).

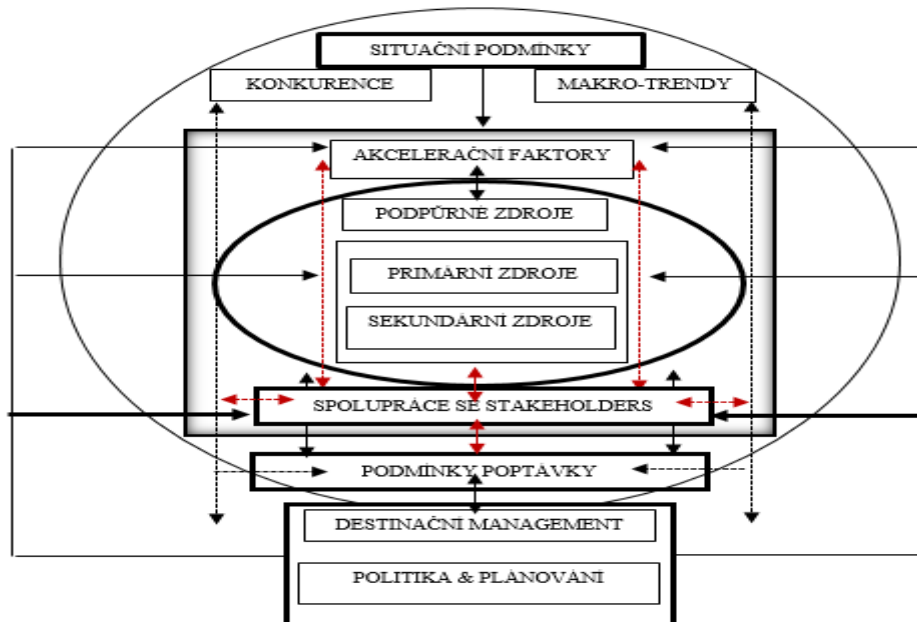
Jak je patrné z uvedeného schématu, klíčovou roli hrají tyto faktory: (a) destinační management a jeho aktivity, (b) podmínky poptávky, (c) externí (situační) podmínky, (d) zdroje destinace a (e) akcelerační faktory. Zvláštní postavení pak má destinační management, spolu s tvorbou politiky cestovního ruchu a plánováním rozvoje destinace. Tento faktor je sám o sobě významným determinantem konkurenceschopnosti, je navíc provázán vazbami s dalšími faktory. Zde můžeme odlišit vazby externě orientované na poptávku a obecné makroprostředí destinace a vazby interně orientované na zdroje destinace, event. na akcelerační faktory, které zdrojovou základnu destinace umocňují.

METODIKA

Cílem výzkumu je ověřit, zda by zapojení stakeholders do konceptu konkurenceschopnosti destinace mělo reálný potenciál pozitivně ovlivnit interní a částečně i externí faktory konkurenceschopnosti a jaké faktory tak mohou být především ovlivněny. Zkoumá tedy možné doplnění integrovaného modelu konkurenceschopnosti o faktor spolupráce se stakeholders a vazby na další faktory konkurenceschopnosti, jak naznačuje následující schéma č. 2 (vazby označeny červeně). Tento cíl reflektuje obecně přijímaný názor, že stakeholders jsou hybnou silou s rozhodujícím vlivem na rozvoj destinace

a jejich zapojování do řízení rozvoje je podmínkou dosažení dlouhodobé konkurenční výhody (např. Kozak, 2004; Aas, Ladkin & Fletcher, 2005; Byrd, Cárdenas & Greenwood 2008).

Schéma č. 2: Integrovaný model konkurenceschopnosti: rozšířená verze.

Zdroj: Vlastní zpracování.

Výzkum využívá podstaty Saatyho Analytického hierarchického procesu (AHP), který je založen na párovém srovnávání hierarchické struktury kritérií podle významu. Kritérii jsou faktory konkurenceschopnosti odvozené ze zmiňovaných modelů konkurenceschopnosti. Význam je pak ztotožněn se standardně používaným atributem stakeholders „moc“, tj. je definován jako vliv skupiny stakeholders na pozitivní vývoj daného kritéria – faktoru konkurenceschopnosti. Tato metoda je i v oblasti cestovního ruchu hojně využívána a lze ji nalézt v řadě výzkumných článků (např. Ip, Law & Lee 2012; Chien-Chang 2012; Lin & Lu 2013; Powers & Kocakülâh 2015; Luštický, Gunina & Oberhel 2017).

Kritéria představují faktory konkurenceschopnosti z integrovaného modelu, kdy zkoumány jsou naznačené vazby mezi faktorem „spolupráce se stakeholders“ a dalšími čtyřmi skupinami faktorů. Výzkum definuje dvě úrovně kritérií; druhá úroveň je rozpracováním úrovně první:

- 1. zdroje destinace: 1.1 primární zdroje (zahrnují přírodní a kulturní památky), 1.2 sekundární zdroje (zahrnují turistickou infrastrukturu, doplňkové atraktivita, zábavu), 1.3 podpůrné zdroje (zahrnují základní infrastrukturu, dostupnost, pohostinnost, podnikatelské prostředí)
- 2. akcelerační faktory: 2.1 cenová hladina, 2.2 kvalita služeb, 2.3 bezpečnost
- 3. podmínky poptávky: 3.1 známost destinace, 3.2 image destinace, 3.3 preference návštěvníků
- 4. situační podmínky: 4.1 konkurence, 4.2 makro-trendy (politické, ekonomické, sociální, technologické)

Fiala (2013) shrnuje postup užití metody do tří kroků: (1) vytvoření hierarchické struktury kritérií a subkritérií, kdy každá úroveň obsahuje prvky s podobnými vlastnostmi; (2) provedení párového srovnání na každé úrovni hierarchie s využitím Saatyho škály relativní důležitosti (uvedena v tabulce č. 1) a následné vytvoření matice párových srovnání, na jejímž základě se odhadne vektor vah jednotlivých komponent; (3) výpočet agregované hodnoty vah a následný výběr varianty s největší vahou. Výpočty je možné realizovat buď ve specializovaném softwaru, jako je např. program Octave, nebo i v tabulkovém procesoru.

Tab. č. 1: Saatyho škála relativní důležitosti.

Důležitost	Definice	Interpretace v kontextu výzkumu
1	Kritéria jsou stejně významná	Spolupráce se stakeholders bude mít stejný pozitivní vliv na oba srovnávané faktory konkurenceschopnosti
3	První kritérium je mírně významnější než druhé	Spolupráce se stakeholders bude mít mírně větší pozitivní vliv na jeden ze srovnávaných faktorů konkurenceschopnosti
5	První kritérium je silně významnější než druhé	Spolupráce se stakeholders bude mít významně větší pozitivní vliv na jeden ze srovnávaných faktorů konkurenceschopnosti
7	První kritérium je velmi silně významnější než druhé	Spolupráce se stakeholders bude velmi významně větší pozitivní vliv na jeden ze srovnávaných faktorů konkurenceschopnosti
9	První kritérium je extrémně (absolutně) významnější než druhé	Spolupráce se stakeholders bude mít absolutně větší pozitivní vliv na jeden ze srovnávaných faktorů konkurenceschopnosti

Zdroj: Upraveno podle Fiala (2013).

Metodou sběru dat jsou řízené polostrukturované rozhovory se zástupci stakeholders ve třech turistických destinacích Jindřichohradecka – Jindřichově Hradci, Třeboni a Slavonicích. Respondenty jsou zástupci skupin stakeholders, které jsou typicky předmětem

dotazování takto orientovaných výzkumů a jsou považovány za významné pro rozvoj destinace (např. Buhalis 2000; Presenza, Sheehan & Ritchie 2005; Morrison 2013): (S1) provozovatelé ubytovacích zařízení, (S2) provozovatelé turistických atraktivit, (S3) poskytovatelé turistických služeb, (S4) zástupci průvodců a infocenter. Z dotazování jsou záměrně vynechány dvě skupiny stakeholders, a to rezidenti a návštěvníci, kteří mají specifické postavení, a s ohledem na zaměření výzkumu není vhodné je do výzkumu zařadit. Kvůli své časové náročnosti zvolená metoda sběru dat sice neumožňuje pokrýt všechny zástupce ze stanovených skupin, míra pokrytí kolísá mezi 25 – 85 %, přináší však kvalitní a hodnověrné výsledky. Testování totiž ukázalo, že oslovení respondentů na dálku (bez přítomnosti tazatele) není kvůli složitější konstrukci kritérií a také hodnotící škály, resp. systému hodnocení, vhodné.

Výsledky výzkumu jsou shrnuty v následující tabulce č. 2.

Tab. č. 2: Výsledky výzkumu.

Kritéria / Význam	Jindřichův Hradec				Třeboň				Slavonice			
	S1	S2	S3	S4	S1	S2	S3	S4	S1	S2	S3	S4
1. zdroje destinace	0,573	0,601	0,345	0,246	0,591	0,546	0,299	0,303	0,456	0,538	0,322	0,255
1.1 primární zdroje	0,017	0,302	0,055	0,066	0,028	0,238	0,113	0,054	0,019	0,239	0,065	0,044
1.2 sekundární zdroje	0,389	0,279	0,169	0,096	0,373	0,259	0,108	0,076	0,259	0,195	0,141	0,065
1.3 podpůrné zdroje	0,167	0,020	0,121	0,084	0,190	0,049	0,078	0,173	0,178	0,104	0,116	0,146
2. akcelerační faktory	0,209	0,252	0,366	0,294	0,277	0,301	0,387	0,231	0,321	0,303	0,298	0,341
2.1 cenová hladina	0,007	0,080	0,116	0,012	0,031	0,079	0,115	0,005	0,029	0,066	0,103	0,008
2.2 kvalita služeb	0,145	0,165	0,211	0,198	0,216	0,202	0,234	0,128	0,216	0,188	0,186	0,252
2.3 bezpečnost	0,057	0,007	0,039	0,084	0,030	0,020	0,038	0,098	0,076	0,049	0,009	0,081
3. podmínky poptávky	0,167	0,083	0,198	0,298	0,115	0,040	0,155	0,355	0,109	0,104	0,203	0,361
3.1 známost destinace	0,047	0,025	0,039	0,133	0,039	0,023	0,044	0,167	0,038	0,033	0,111	0,153
3.2 image destinace	0,079	0,033	0,112	0,106	0,050	0,011	0,084	0,131	0,045	0,054	0,043	0,142
3.3 preference	0,041	0,025	0,047	0,059	0,026	0,006	0,027	0,057	0,026	0,017	0,049	0,066

návštěvníků												
4. situační podmínky	0,051	0,064	0,091	0,162	0,017	0,113	0,159	0,111	0,114	0,055	0,177	0,043
4.1 konkurence	0,026	0,056	0,053	0,054	0,010	0,062	0,080	0,043	0,078	0,035	0,080	0,016
4.2 makro-trendy	0,025	0,008	0,038	0,108	0,007	0,051	0,079	0,068	0,036	0,020	0,097	0,027

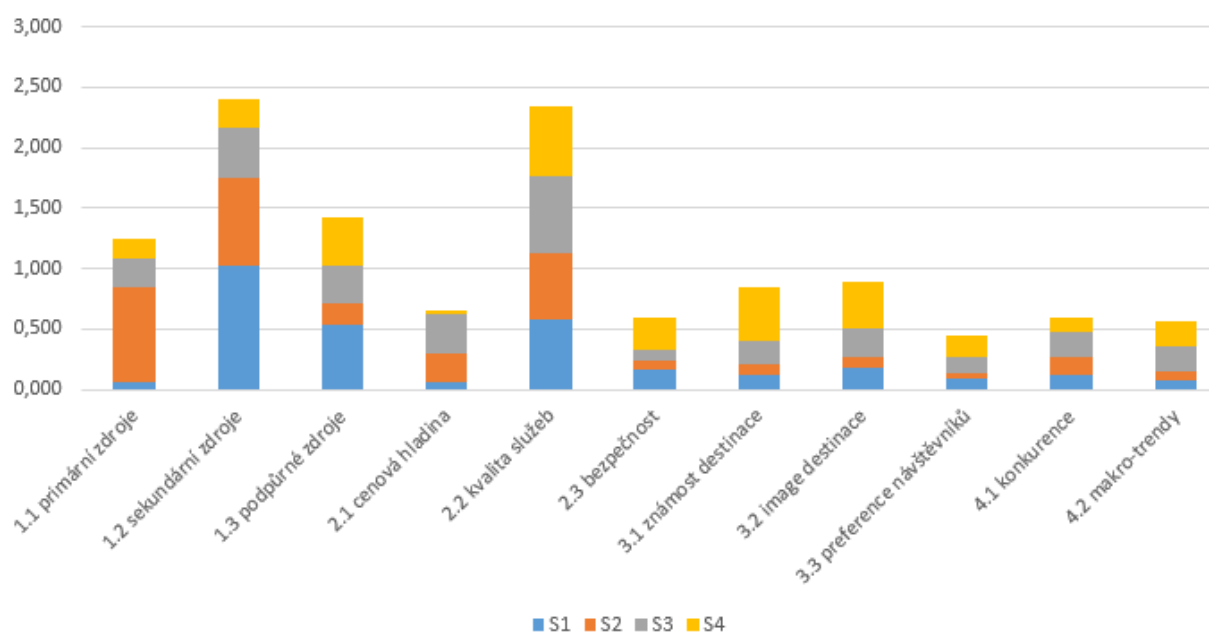
Zdroj: Vlastní výzkum.

VÝSLEDKY A DISKUZE

Tabulka obsahuje dvouúrovňovou hierarchii faktorů konkurenceschopnosti. Číselné hodnoty v tabulce jsou spočteny dle postupu aplikace metody AHP, který je popsán v metodice. Hodnoty lze interpretovat jako význam (váhu) jednotlivých kritérií, který může nabývat max. hodnoty 1. Platí tedy pravidlo, že vyšší číselná hodnota indikuje vyšší význam kritéria. Hodnocení je provedeno skupinami destinačních stakeholders (S1 – S4) ve sledovaných destinacích.

Výsledky výzkumu v obecné rovině potvrzují předpokládaný význam zapojení stakeholders do konceptu konkurenceschopnosti destinace ve smyslu pozitivního ovlivnění interních a externích faktorů konkurenceschopnosti. I když alespoň malý vliv je možné vidět u každého ze zkoumaných faktorů, je evidentní, že respondenti nejsou ve svých názorech zcela homogenní skupinou, tj. vliv jednotlivých zkoumaných skupin stakeholders se liší, stejně tak se liší dopad na interní a externí faktory. Pro další interpretaci lze využít následujícího grafu, který představuje agregované výsledky výzkumu podle dílčích faktorů konkurenceschopnosti a skupin stakeholders napříč všemi zkoumanými destinacemi. Číselné hodnoty tak indikují celkový význam (váhu) jednotlivých kritérií (faktorů konkurenceschopnosti) podle hodnocení všech stakeholders ze všech destinací. Jsou tedy součtem hodnot, které jsou uvedeny v tabulce č. 1.

Graf č. 1: Agregované výsledky výzkumu.

Zdroj: Vlastní výzkum.

Pokud vyjdeme z agregovaných výsledků, je zřejmé, že nejsilnější pozitivní dopad zapojení faktoru spolupráce se stakeholders do modelu konkurenceschopnosti lze očekávat na zdroje destinace. Jejich kvalita a atraktivita je obecně považována za klíčový zdroj konkurenční výhody (např. Dwyer & Kim 2003; Crouch 2010; Goeldner & Ritchie 2012). Jak však prokázal výzkum orientovaný na reflexi faktorů konkurenceschopnosti v plánovací praxi českých krajů, právě tento faktor je do značné míry strategickými cíli a prioritami opomíjen (Luštický & Bednářová 2018). Právě spolupráce s destinačními stakeholders může být klíčem, jak především sekundární zdroje destinace rozvíjet, což je jinak pro destinační společnosti obtížným úkolem, protože tyto zdroje přímo nevlastní a obvykle je nemohou ani přímo podporovat. V tomto ohledu logicky hrají primární roli provozovatelé ubytovacích zařízení a turistických atraktivit. Další skupiny stakeholders se na tomto mohou podílet v omezenější míře, kdy např. zástupci průvodců a infocenter mají spíše potenciál rozvíjet zdroje podpůrné.

Je zajímavé, že předpokládaná slabší vazba na akcelerační faktory, která je v rozšířené verzi Integrovaného modelu konkurenceschopnosti (schéma č. 2) naznačena šrafovanou čarou, se nepotvrdila, a to hlavně díky silné vazbě na faktor kvality nabízených služeb. Zde všechny skupiny oslovených stakeholders takřka shodně deklarují, že vidí prostor pro zlepšení díky zintenzivnění spolupráce s destinační společností. Na druhou stranu je patrné, že ostatní

faktory této skupiny mohou být ovlivněny již daleko méně. Cenovou politiku považují stakeholders za velmi autonomní bez výrazného propojení s faktorem spolupráce. Rovněž zajištění bezpečnosti návštěvníků chápou spíše jako úkol regionální samosprávy nebo destinační společnosti, byť určitý vliv jejich činnosti na tento faktor připouštějí.

U externích faktorů konkurenceschopnosti se spíše nepřímý dopad spolupráce se stakeholders potvrdil. Oslovení respondenti považují svůj vliv na pozitivní vývoj externích faktorů za poměrně nízký. Určitou výjimkou je vliv na známost destinace a její image, a to ještě spíše u skupiny zástupců průvodců a infocenter, kteří jsou v přímém kontaktu s návštěvníky destinace. V ostatních případech respondenti spíše spoléhají na činnost regionální samosprávy nebo destinační společnosti, u kterých vidí lepší podmínky pro ovlivnění těchto externích faktorů. Je zajímavé, že za nejhůře ovlivnitelné stakeholders považují preference návštěvníků. Ty považují za dané, ovlivněné obecnými trendy, nebo specifiky daného návštěvnického segmentu, nikoli za přímo ovlivnitelné. Tento v zásadě pasivní přístup představuje pro destinační společnost určitou výzvu. Lze říci, že se může jednat i o nevyužitý potenciál při aktivním ovlivňování konkurenčního postavení destinace, protože společnými silami je jistě možné preference návštěvníků aspoň do určité míry formovat a ovlivňovat ve prospěch destinace.

ZÁVĚR

Cílem tohoto článku bylo ověřit, zda má zařazení faktoru spolupráce se stakeholders do integrovaného modelu konkurenceschopnosti turistické destinace reálný potenciál přispět ke zlepšení konkurenčního postavení destinace, a to díky pozitivnímu vlivu na další faktory konkurenceschopnosti. Výzkum realizovaný u klíčových skupin destinačních stakeholders toto potvrdil, byť vazby na jednotlivé faktory se svou intenzitou liší. Liší se také z pohledu zkoumaných skupin stakeholders, kdy každá ze skupin má jiný potenciál k ovlivnění konkrétních faktorů konkurenceschopnosti.

Jak již bylo zmíněno, význam zapojení stakeholders do procesu rozvoje destinace a intenzivní spolupráce s nimi je považována za významný faktor, který přispívá ke zlepšení postavení destinace na trhu cestovního ruchu (Buhalis 2000 Goeldner & Ritchie 2012). Mnozí autoři však zároveň poukazují na fakt, že pro destinační společnost toto není lehkým úkolem. Aas, Ladkin a Fletcher (2005) vyjmenovávají řadu obtíží spojených s tímto procesem, jako je např. zvýšení nákladů, časová náročnost, náročnost zjištění legitimních

přání a potřeb stakeholders, ale i omezená kapacita stakeholders ke spolupráci. K tomu je nutné přidat různorodost skupin stakeholders, jejich mnohdy protichůdné zájmy a celkovou složitost prostředí turistické destinace.

Je tak evidentní, že spolu s úsilím o zvyšování konkurenceschopnosti musí jít ruku v ruce kvalitní stakeholder management v ideálním případě využívající osvědčených manažerských praktik a nástrojů, jakými jsou různé mapovací techniky, analýzy dat a rovněž i nástroje participativního rozhodování a řízení. Jen tak může faktor spolupráce se stakeholders plnit svoji úlohu v konceptu konkurenceschopnosti destinace a přispět k dosažení udržitelného rozvoje cestovního ruchu a dlouhodobé konkurenční výhody, jak tvrdí např. Kozak (2004) nebo Byrd, Cárdenas a Greenwood (2008).

POUŽITÁ LITERATURA A INFORMAČNÍ ZDROJE

1. AAS, CH. – LADKIN, A. – FLETCHER, J. (2005): Stakeholder Collaboration and Heritage Management. *Annals of Tourism Research*, 32(1), pp. 28-48.
2. BUHALIS, D. (2000): Marketing the competitive destination of the future. *Tourism Management*, 21(1), pp. 97-116.
3. BYRD, E. T. – CÁRDENAS, D. A. – GREENWOOD, J. B. (2008): Factors of stakeholder understanding of tourism: The case of Eastern North Carolina. *Tourism and Hospitality Research*, 8(3), pp. 192-204.
4. CROUCH, G. I. (2010): Destination Competitiveness: An Analysis of Determinant Attributes. *Journal of Travel Research*, 20(10), 1-19.
5. DWYER, L. – KIM, C. (2003): Destination Competitiveness: Determinants and Indicators. *Current Issues in Tourism*, 6(5), pp. 369-414.
6. FIALA, P. (2013): *Modely a metody rozhodování*. Praha: Oeconomica.
7. GOELDNER, Ch. R. – RITCHIE, J. R. B. (2012): *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*. Hoboken: John Wiley and Sons.
8. CHIEN-CHANG, CH. (2012): Evaluating the quality of airport service using the fuzzy multi-criteria decision-making method: a case study of Taiwanese airports. *Expert Systems*, 29(3), pp. 246-260.
9. IP, CH. – LAW, R. – LEE, H. (2012): The Evaluation of Hotel Website Functionality by Fuzzy Analytic Hierarchy Process. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 29(3), pp. 263-278.
10. KOZAK, M. (2004): *Destination Benchmarking: Concepts, Practices and Operations*. Wallingford: CABI Publishing.
11. LIN, L. – LU, CH. (2013): Fuzzy Group Decision-Making in the Measurement of Ecotourism Sustainability Potential. *Group Decision and Negotiation*, 22(6), pp. 1051-1079.
12. LUŠTICKÝ, M. – BEDNÁŘOVÁ, M. (2018): Tourism Destination Competitiveness Assessment: Research & Planning Practice. *Global Business & Finance Review*, 23(3), pp. 49-67.
13. LUŠTICKÝ, M. – GUNINA, D. – OBERHEL, M. (2017): Multi-Criteria Approach for Measuring Stakeholders Perception of Tourism Policy Impacts. *Global Business & Finance Review*, 22(3), pp. 95-109.

14. MORRISON, A. M. (2013): *Marketing and Managing Tourism Destinations*. New York: Routledge.
15. POWERS, J. – KOCAKÜLÄH, M. (2015): Cost saving strategy and wellness programs featuring decision tree, utility and analytical hierarchy analysis. *Global Business & Finance Review*, 20(2), pp. 105-122.
16. PRESENZA, A. – SHEENAN, L. – RITCHIE, J. R. B. (2005): Towards a model of the roles and activities of destination management organizations. *Journal of Hospitality, Tourism and Leisure Science*, 3(1), pp. 1-16.
17. RITCHIE, J. R. B. – CROUCH, G. I. (2003): *The competitive destination: a sustainable tourism perspective*. Wallingford: CABI Publishing.
18. UNWTO (2018): *UNWTO Tourism Highlights. 2018 Edition*. Madrid: UNWTO.

ADDRESS & ©

Mgr. Ing. Martin LUŠTICKÝ, Ph.D.
Katedra managementu
Fakulta managementu
Vysoká škola ekonomická v Praze
Jarošovská 1117/II, 377 01 Jindřichův Hradec
Czech Republic
martin.lusticky@vse.cz

ZELENÉ VEREJNÉ OBSTARÁVANIE V PODMIENKACH SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Green Public Procurement in Slovak Republic

Vladimír KOVÁČIK

Trnava, Slovak Republic

ABSTRAKT: Ochrana životného prostredia a zabezpečenie udržateľnosti využívania zdrojov energií je jednou z kľúčových politík Európskej Únie. Prostredníctvom širokej škály nástrojov a opatrení sa tieto politiky následne uplatňujú v praxi. Zelené verejné obstarávanie je jedným z kľúčových nástrojov na dosahovanie cieľov Európskej Únie v oblasti zabezpečenia inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu. Pri tomto type obstarávania sa zohľadňujú environmentálne aspekty v súťažných podkladoch. V podmienkach Slovenskej republiky je téma zeleného verejného obstarávania podporovaná na národnej úrovni legislatívou v oblasti verejného obstarávania, niekoľkými strategickými dokumentmi schválenými vládou Slovenskej republiky ako aj programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky.

Kľúčové slová: životné prostredie – zelené verejné obstarávanie – environmentálny aspekt - ekonomický rast – strategické dokumenty

ABSTRACT: Protecting the environment and ensuring the sustainability of energy use is one of the key policies of the European Union. Then these policies are implemented in practice through a wide range of instruments and measures. Green public procurement is one of the key instruments for achieving the European Union's objectives of ensuring smart, sustainable and inclusive growth. This type of procurement takes into account the environmental aspects in the tender documents. In the Slovak Republic, the issue of green public procurement is supported at the national level by public procurement legislation, by strategic documents approved by the Government of the Slovak Republic as well as by the programme declaration of the Government of the Slovak Republic.

Key words: environment – green public procurement – environmental aspect - economic growth – strategic documents

ÚVOD

Súčasný nepriaznivý vývoj v oblasti zabezpečenia udržateľnosti využívania zdrojov energií, ako aj ich spotreby zanecháva nepriaznivé následky na kvalite životného prostredia. Udržateľný rozvoj je proces neustáleho zlepšovania kvality života a životných podmienok súčasných a budúcich generácií, pričom ochrana životného prostredia tvorí jeho elementárnu súčasť. Uvedené dôvody nútia Európsku úniu (EÚ) neustále hľadať nástroje na zmiernenie tohto nepriaznivého vývoja.

Problematika definovania nástrojov na zabezpečenie udržateľnosti využívania zdrojov energie a zlepšovanie kvality životného prostredia je jednou z kľúčových priorít verejnej politiky EÚ, či už na úrovni strategických dokumentov EÚ alebo ako ústrednou témou mnohých autorov a publikácií. Tak ako v každej verejnej politike, aj v politikách, postupoch a legislatíve verejného obstarávania majú opatrenia na ochranu životného prostredia čím ďalej tým významnejšiu úlohu. Jedným z najdôležitejších nástrojov v tejto oblasti je zelené verejné obstarávanie, ktoré znamená také verejné obstarávanie, v rámci ktorého sú do postupov obstarávania zahrnuté environmentálne aspekty.

Členské štáty EÚ každý rok vynakladajú celkovo približne 19 % hrubého domáceho produktu (HDP) na účely verejného obstarávania, čo predstavuje viac ako 2,3 bilióna EUR (Európska únia 2016). S týmto objemom finančných zdrojov orgánov verejnej správy sa dá hovoriť o významnom vplyve na trh, a preto je možné integráciou environmentálneho aspektu do verejného obstarávania zvýšiť podiel tovarov a služieb šetrných k životnému prostrediu a tým prispievať k ochrane životného prostredia. Verejné obstarávanie je hlavnou činnosťou všetkých druhov vykonávania rozvojovej politiky (Shakya 2019).

Jedným z najdôležitejších nástrojov environmentálnej, klimatickej a energetickej politiky EÚ je zelené verejné obstarávanie, čo znamená verejné obstarávanie, pri ktorom sú environmentálne aspekty zahrnuté do postupov obstarávania. Zelené verejné obstarávanie je dôležitým nástrojom na dosiahnutie cieľov environmentálnej politiky súvisiacich so zmenou podnebia, využívaním zdrojov a trvalo udržateľnou spotrebou a výrobou, najmä vzhľadom na význam výdavkov verejného sektora na tovar a služby v Európe. Tvorcovia politik môžu využívať rôzne nástroje na dosiahnutie cieľov environmentálnej politiky a kúpna sila verejného sektora, t. j. verejné obstarávanie, sa nachádza na zozname prijateľných nástrojov na celom svete (Lundberg - Marklund 2018).

Zelené verejné obstarávanie predstavuje zároveň relatívne novú oblasť výskumu (Testa et al. 2012). Existuje veľa autorov, ktorí sa zaoberajú zeleným verejným obstarávaním na vnútroštátnej úrovni (Swanson et al. 2005; Geng - Doberstein 2008; Stage - Arvidsson 2012). Niektorí iní poskytujú konkrétne usmernenia v tejto oblasti (Parikka-Alhola 2008; Tarantini et al. 2011).

Zelené verejné obstarávanie je jedným z dobrovoľných nástrojov verejnej politiky v oblasti ochrany životného prostredia. Princíp dobrovoľnosti v tomto prípade znamená, že jednotlivé členské krajiny a jednotliví verejní obstarávatelia si môžu sami zvoliť mieru, do akej budú tento nástroj využívať v praxi. Zelené verejné obstarávanie umožňuje

orgánom verejnej moci reagovať na súčasné výzvy v oblasti životného prostredia (Alhola 2012). Zelené verejné obstarávanie, ktoré sa zameriava na kritériá ekologického nákupu sa nachádza niekde medzi cieľmi ochrany životného prostredia a zachovaním integrity vnútorného trhu (Kunzlik 2003). Zelené verejné obstarávanie je postup, pri ktorom sa zohľadňujú environmentálne aspekty v rámci verejného obstarávania, a to zadávaním environmentálnych charakteristík do súťažných podkladov. Zelené verejné obstarávanie je proces, v ktorom sa verejné orgány snažia obstaráť tovary, služby a stavebné práce so zníženým negatívnym dopadom na životné prostredie počas celého ich životného cyklu, v porovnaní s tovarmi, službami a stavebnými prácami s rovnakou primárnou funkciou, ktoré by boli inak obstarané (Európska komisia 2008).

Zelené verejné obstarávanie je dôležitým nástrojom štátu pre oblasť podpory zdravia obyvateľstva a príkladom efektívneho vynakladania verejných financií s dôrazom na ochranu životného prostredia a prírodných zdrojov. Výsledkom takéhoto postupu obstarávania je dodanie tovarov, služieb či prác s priaznivejším vplyvom na životné prostredie ako dodanie ich ekvivalentov bez zohľadnenia environmentálnych aspektov. Zelené obstarávanie je zároveň jeden zo spôsobov ako môžu verejné inštitúcie prispievať k ochrane životného prostredia prostredníctvom zadávania zákaziek, a to implementáciou environmentálnych charakteristík v rámci opisu predmetu zákazky, kritérií na vyhodnotenie, či podmienok realizácie.

Agenda zeleného verejného obstarávania hrá čoraz významnejšiu rolu pri podpore takých tovarov, služieb, stavebných prác, výrobných postupov a postupov nakladania s odpadom, ktoré berú na zreteľ ochranu životného prostredia a zároveň znižovanie finančných nákladov. Paralelne s významom tejto agendy narastá aj politická angažovanosť relevantných inštitúcií v európskom, ako aj medzinárodnom meradle. Vzhľadom k tomu, že verejní obstarávatelia sú pri vykonávaní svojej činnosti povinní dodržiavať zásadu hospodárnosti pri vynakladaní verejných financií, je nevyhnutné aby za vynaložené finančné prostriedky z verejných zdrojov dostávali pri obstarávaných komoditách čo najvyššiu úžitkovú hodnotu. Táto však ale automaticky neznamená najnižšiu možnú cenu, ale do výsledných kritérií vstupujú aj iné relevantné faktory ako napríklad kvalita, efektívnosť, bezpečnosť, účinnosť alebo práve aj environmentálny aspekt, pričom všetky tieto aspekty by mali byť považované za rovnocenné s cenou.

Rovnako ako v EÚ tak aj na Slovenskej republike (SR) sa téma začleňovania environmentálnych aspektov vo verejnom obstarávaní dostávala po vstupe do EÚ postupne do národnej legislatívy a do strategických dokumentov. Cieľom týchto opatrení bolo priblížiť sa v používaní tohto nástroja na úroveň tých členských krajín, ktoré dosahujú v tejto oblasti najlepšie výsledky.

METODIKA A CIEĽ

Cieľom tohto príspevku je poskytnúť pohľad na teoretické vymedzenie zeleného verejného obstarávania, jeho zakotvenie v právnych predpisoch EÚ a SR, ako aj do strategických dokumentov. Ďalším cieľom tohto príspevku je analyzovať využívanie tohto nástroja v praxi na úrovni ústredných orgánov štátnej správy, samosprávnych krajov a obcí SR v kontexte plnenia cieľov stanovených v strategických dokumentoch SR. Pri tomto ciele sme si stanovili obdobie skúmania na roky 2017 a 2018.

V tomto článku sme pracovali so sekundárnymi údajmi. Dáta, ktoré sme použili v tomto článku, boli kvantitatívne. Na dosiahnutie tohto cieľa sa použili metódy analýzy, syntézy, dedukcie a indukcie. Ďalšou kľúčovou metódou, ktorá bola použitá, bola deskriptívna štatistika a pre lepšiu vizualizáciu sme použili grafické znázornenie identifikovaných hodnôt.

Zelené verejné obstarávanie v EÚ

Verejné obstarávanie je už niekoľko desaťročí nosným pilierom fungovania vnútorného trhu EÚ, pričom jeho princípy a najmä legislatíva definujúca jeho pravidlá sa neustále vyvíja a prispôsobuje aktuálnym potrebám inštitúcií a trhu. Právne predpisy EÚ v oblasti verejného obstarávania sa vyvinuli z relatívne periférnej oblasti hospodárskeho práva EÚ v období pred dokončením vnútorného trhu v roku 1992 smerom k ústredným témam strategických dokumentov EÚ ako Lisabonská stratégia alebo Stratégia Európa 2020 (Ølykke - Graells 2016). Najmä v posledných dvoch desaťročiach sa v oblasti politiky verejného obstarávania EÚ aj členských štátov vyvinul trend smerom k väčšiemu významu environmentálnych aspektov vo verejnom obstarávaní. Podľa údajov Európskej komisie, členské štáty EÚ každoročne obstarajú tovary a služby za viac ako 2 bilióny EUR, čo predstavuje približne 14% HDP EÚ (Európska komisia 2017).

Stratégia Európa 2020 ako kľúčový strategický dokument EÚ na zabezpečenie opatrení pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast ako prostriedok na prekonanie štrukturálnych nedostatkov európskej ekonomiky, zlepšenie jej konkurencieschopnosti a produktivity,

a zároveň posilnenie udržateľného sociálneho trhového hospodárstva definuje v oblasti ochrany životného prostredia a prírodných zdrojov množstvo cieľov . Jedným z kľúčových nástrojov na dosahovanie environmentálnych cieľov definovaných v stratégii Európa 2020 patrí aj zelené verejné obstarávanie (Európska komisia 2010).

Zelené verejné obstarávanie je zároveň definované v *Oznámení Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov KOM(2008) 400* s názvom Verejné obstarávanie pre lepšie životné prostredie (Európska komisia 2008).

Smernice Európskeho parlamentu o verejnom obstarávaní z roku 2014 (*Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/25/EÚ z 26. februára 2014 o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES, Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES*) kladú dôraz na uplatňovanie strategického verejného obstarávania, ktoré zahŕňa prvky environmentálneho, sociálneho a inovačného charakteru a podporu malých a stredných podnikov. Environmentálny charakter verejného obstarávania predstavuje v tomto prípade práve zelené verejné obstarávanie. V akčnom pláne EÚ pre obehové hospodárstvo je považované za jeden z kľúčových politických nástrojov prechodu hospodárstva na tzv. obehový model a EÚ ho aktívne podporuje a presadzuje prostredníctvom politiky udržateľnej výroby a spotreby.

Jedným z najdôležitejších nástrojov na podporu vykonávania ekologického obstarávania v EÚ je prijatie kritérií ekologického verejného obstarávania. Kritériá ekologického verejného obstarávania EÚ sa vyvíjajú s cieľom uľahčiť zahrnutie ekologických požiadaviek do súťažných podkladov a môže sa od nich vyžadovať, aby spĺňali aj ďalšie technické alebo funkčné špecifikácie výrobku.

Cieľom prijatých kritérií ekologického verejného obstarávania EÚ je dosiahnuť dobrú rovnováhu medzi environmentálnymi výsledkami, nákladovými hľadiskami, dostupnosťou trhu a ľahkosťou overovania, verejní obstarávatelia sa však môžu rozhodnúť a podľa svojich potrieb a úrovne ambícií zahrnúť do svojich súťažných podkladov všetky, alebo iba určité kritériá.

Zelené verejné obstarávanie v SR

V podmienkach SR je zelené verejné obstarávanie ako horizontálny nástroj verejného obstarávania podporovaný od roku 2001. Vláda SR schválila uznesením č. 978/2001 *Národnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja*, ktorá ako prvá stratégia v SR zmiňuje medzi opatreniami environmentálny aspekt pri verejnom obstarávaní.

Uznesením vlády SR č. 1091/2007 bola schválená *Stratégia uplatňovania dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky v SR*, ktorej jednou z priorit je podporovať politiku zeleného verejného obstarávania, ktorá umožní zohľadnenie environmentálnych charakteristík v postupoch verejného obstarávania pri rešpektovaní pravidiel hospodárskej súťaže, vnútorného trhu a usmernení o najlepšej prax.

Kľúčovým dokumentom v podmienkach SR v oblasti podpory zeleného verejného obstarávania je *Národný akčný plán pre zelené verejné obstarávanie v Slovenskej republike*. Tento dokument bol už v SR schválený trikrát, pričom prvý krát bol schválen na roky 2007 – 2010 vládou SR uznesením č. 944 zo dňa 7. novembra 2007. V tomto strategickom dokumente na roky 2007 – 2010 sa vytvárajú podmienky na zvýšenie uplatnenia zeleného verejného obstarávania vo verejnej správe na úrovni štátnych inštitúcií, ako aj v samosprávach. Cieľom bolo priblíženie sa v používaní tohto nástroja k členským krajinám EÚ s najlepšimi výsledkami v tejto oblasti do roku 2010 a zároveň naplňať cieľ stanovený na úrovni EÚ na uplatňovanie princípov zeleného verejného obstarávania v členských krajinách na úrovni 50 % realizovaných verejných zákaziek pri ústredných orgánoch štátnej správy do roku 2010 a pri organizáciách územnej samosprávy do roku 2015.

Dňa 18. januára 2012 bol uznesením vlády SR č. 22 schválený *Národný akčný plán pre zelené verejné obstarávanie v Slovenskej republike na roky 2011 – 2015*, ktorý vychádza z odporúčaní Európskej komisie (EK) a z výsledkov hodnotenia úrovne uplatňovania zeleného verejného obstarávania v SR v časovom horizonte rokov 2007 – 2010. Strategickým cieľom dokumentu bolo zvýšiť do roku 2015 podiel uplatňovania zeleného verejného obstarávania v SR na úrovni ústredných orgánov štátnej správnej správy na 65 % a na úrovni samosprávnych krajov a miest na 50 %. Úroveň uplatňovania zeleného verejného obstarávania sa na základe tohto dokumentu hodnotí na základe dvoch indikátorov, a to indikátor 1, ktorý predstavuje percentuálny podiel zeleného verejného obstarávania z celkovej úrovne verejného obstarávania vo väzbe na počet zákaziek, a indikátor 2, ktorý predstavuje percentuálny podiel zeleného verejného obstarávania z celkovej úrovne verejného obstarávania vo väzbe na hodnotu uskutočnených zákaziek v eurách.

V nadväznosti na legislatívne, technologické zmeny a vývoj implementácie zeleného verejného obstarávania v EÚ a v SR bol vládou SR uznesením č. 590 zo dňa 14. decembra 2016 schválený *Národný akčný plán pre zelené verejné obstarávanie v SR na roky 2016 – 2020*, ktorý bol už v poradí tretí akčný plán v tejto oblasti v SR.

Jeho súčasťou je súbor cieľov a opatrení, ktoré nadviazali aj na zaradenie zeleného verejného obstarávania do *Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2016 - 2020*, v ktorom sa vláda SR zaviazala vytvoriť priaznivé podmienky na jeho aplikáciu v praxi. Tento akčný plán zároveň zavádza definíciu „zelená“ zákazka v podmienkach SR, ktorá je charakteristická podmienkou splnenia minimálne jednej environmentálnej povahy a ktorá zároveň vychádza z hlavných jednotných environmentálnych charakteristík zeleného verejného obstarávania vytvorených EK definovaných v produktových listoch dostupných na webovom sídle EK.

Strategickým cieľom stanoveným v tomto akčnom pláne bolo dosiahnuť 50%-ný podiel zrealizovaných zelených zákaziek orgánmi štátnej správy z celkového objemu nimi uzatvorených zmlúv pre vybrané prioritné skupiny produktov. Zároveň sa tu po prvý krát zavádza povinné uplatňovanie konkrétnych environmentálnych charakteristík pre vybrané skupiny produktov, ktoré budú definitívne vyšpecifikované na základe výsledkov analýzy trhu v SR.

Zelené verejné obstarávanie je taktiež zakotvené v národnej legislatíve. V súvislosti so zeleným verejným obstarávaním sú verejní obstarávatelia, v zmysle *zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 438/2015 Z. z.*, povinní pri zadávaní nadlimitných zákaziek na energeticky významný výrobok, určiť v opise predmetu zákazky, požiadavky na výrobok najvyššej výkonnosti a najvyššej triedy energetickej účinnosti podľa osobitného predpisu; a na dodanie motorových vozidiel kategórie M1, M2, M3, N1, N2 a N3, zohľadniť v opise predmetu zákazky alebo v kritériách na vyhodnotenie ponúk, energetické a environmentálne vplyvy prevádzky týchto vozidiel počas ich životnosti podľa *zákona č. 158/2011 Z. z. o podpore energeticky a environmentálne úsporných motorových vozidiel a o zmene a doplnení niektorých zákonov*.

Dôležitým prvkom pri implementácii zeleného verejného obstarávania v podmienkach SR je jeho monitorovanie a pravidelné vyhodnocovanie. Vláda SR prostredníctvom uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 590/2016 uložila ministrom životného prostredia SR v spolupráci s ostatnými ministrami a predsedami ústredných orgánov štátnej správy predkladať na rokovanie vlády pravidelné informatívne materiály o implementácii zeleného verejného obstarávania za príslušný kalendárny rok.

Od prijatia predmetného uznesenia vlády SR boli Ministerstvom životného prostredia SR vypracované a predložené dva materiály vyhodnocujúce stav plnenia stanovených cieľov v oblasti zeleného verejného obstarávania, a to za roky 2017 a 2018.

VÝSLEDKY A DISKUSIA

Strategickým cieľom Národného akčného plánu pre zelené verejné obstarávanie v SR na roky 2016 – 2020 je dosiahnuť 50% podiel zrealizovaných zelených zákaziek orgánmi štátnej správy z celkového objemu nimi uzatvorených zmlúv pre vybrané skupiny produktov. Na účel monitorovania sa v kontexte predmetného dokumentu za zelenú zákazku považuje zákazka, uzatvorená zmluva, objednávka alebo zrealizovaný nákup, pri ktorých sa uplatnila minimálne jedna environmentálna charakteristika vychádzajúca z definície produktových listov EK komisiou dostupných na webovom sídle EK. Úroveň uplatňovania zeleného verejného obstarávania sa v zmysle Národného akčného plánu pre zelené verejné obstarávanie v SR na roky 2016 – 2020 hodnotí na základe dvoch kvantitatívnych indikátorov, a to:

Indikátor 1: percentuálny podiel zeleného verejného obstarávania z celkového verejného obstarávania vo väzbe na počet zákaziek (zmlúv, objednávok, nákupov) za príslušný kalendárny rok;

Indikátor 2: percentuálny podiel zeleného verejného obstarávania z celkového verejného obstarávania vo väzbe na hodnotu (v EUR bez DPH) uskutočnených zákaziek (zmlúv, objednávok, nákupov) za príslušný kalendárny rok.

Zelené verejné obstarávanie v SR v roku 2017

V nadväznosti na uznesenie vlády SR č. 590/2016 SR vypracovalo Ministerstvo životného prostredia SR dokument *Informácia o implementácii Národného akčného plánu pre zelené verejné obstarávanie v Slovenskej republike na roky 2016 – 2020 za rok 2017*, ktorý poskytol vláde SR prehľad o využívaní tohto nástroja na úrovni ústredných orgánov štátnej správy a samospráv v roku 2017.

Tab. č. 1: Počet a hodnota zelených zákaziek realizovaných v roku 2017 v SR.

		Ústredné orgány štátnej správy	Samosprávne kraje a mestá	Spolu
Celkový počet zelených zákaziek	Tovary	5 394	1 303	6 697
	Služby	611	341	952
	Práce	48	15	63

	Spolu	6 053	1 659	7 712
Celková hodnota zelených zákaziek [EUR bez DPH]	Tovary	36 363 615,36	1 610 895,56	37 974 510,92
	Služby	2 016 514,30	294 113,49	2 310 627,79
	Práce	4 284 760,68	634 599,85	4 919 360,53
	Spolu	42 664 890,34	2 539 608,90	45 204 499,24

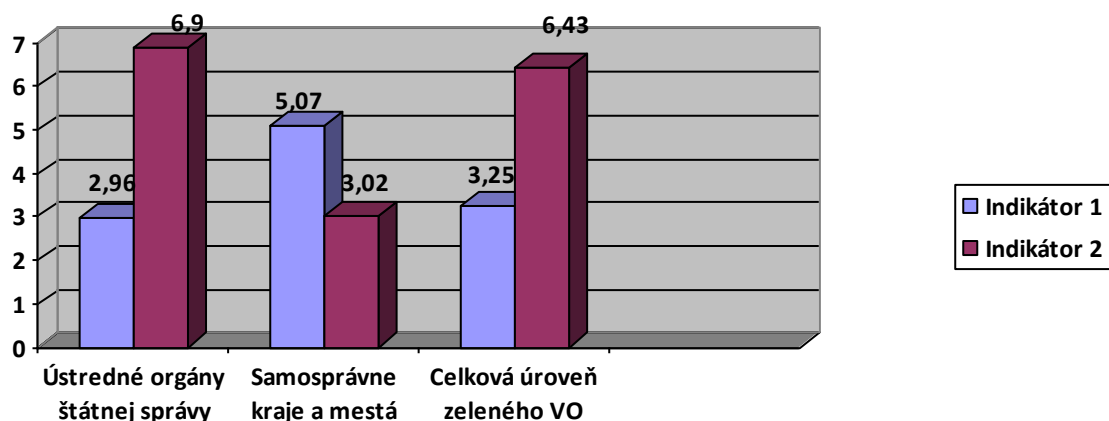
Zdroj: Informácia o implementácii Národného akčného plánu pre zelené verejné obstarávanie v Slovenskej republike na roky 2016–2020 za rok 2017.

Na základe údajov z Informácie o implementácii Národného akčného plánu pre zelené verejné obstarávanie v Slovenskej republike na roky 2016–2020 za rok 2017 vyplýva, že v roku 2017 dosiahli ústredné orgány štátnej správy a im podriadené organizácie vo väzbe na indikátor 1 úroveň 2,96 %. Priemerná úroveň zeleného verejného obstarávania/nakupovania za rok 2017, ktorú dosiahli samosprávne kraje s podriadenými organizáciami a mestá, vo väzbe na indikátor 1 je 5,07 %.

Priemerná úroveň uplatňovania zeleného verejného obstarávania/nakupovania v SR za rok 2017, ktorú dosiahli ústredné orgány štátnej správy a im podriadené organizácie, vo väzbe na indikátor 2 je 6,90 %. Priemerná úroveň uplatňovania zeleného verejného obstarávania/nakupovania v SR za rok 2017, ktorú dosiahli samosprávne kraje s podriadenými organizáciami a mestami, vo väzbe na indikátor 2 je 3,02 %.

Ak sa teda pozrieme na priemerné hodnoty využívania nástroja zeleného verejného obstarávania v rámci ústredných orgánov štátnej správy a samospráv v roku 2017, tak sa zelené zákazky svojim počtom podieľali na všetkých zákazkách vo verejnom obstarávaní iba 3,25 %-ami (indikátor 1) a svojou hodnotou iba 6,43 %-ami (indikátor 2).

Graf č. 1: Priemerná úroveň uplatňovania zeleného verejného obstarávania v Slovenskej republike za rok 2017 v %.

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov Ministerstva životného prostredia SR, 2018.

Zelené verejné obstarávanie v SR v roku 2018

V nadväznosti na uznesenie vlády SR č. 590/2016 SR vypracovalo Ministerstvo životného prostredia SR dokument *Informácia o implementácii Národného akčného plánu pre zelené verejné obstarávanie v Slovenskej republike na roky 2016 – 2020 za rok 2018*, ktorý poskytol vláde SR prehľad o využívaní tohto nástroja na úrovni ústredných orgánov štátnej správy a samospráv v roku 2018.

Tab. č. 2: Počet a hodnota zelených zákaziek realizovaných v roku 2018 v SR.

		Ústredné orgány štátnej správy	Samosprávne kraje a mestá	Spolu
Celkový počet zelených zákaziek	Tovary	7 517	1 334	8 851
	Služby	331	96	427
	Práce	36	18	54
	Spolu	7 884	1 448	9 332
Celková hodnota zelených zákaziek [EUR bez DPH]	Tovary	35 432 349,66	23 903 465,47	59 335 815,13
	Služby	5 264 667,12	282 683,08	5 547 350,20
	Práce	2 258 435,50	8 767 424,49	11 025 859,99
	Spolu	42 955 452,28	32 953 573,04	75 909 025,32

Zdroj: *Informácia o implementácii Národného akčného plánu pre zelené verejné obstarávanie v Slovenskej republike na roky 2016 – 2020 za rok 2018*.

Na základe údajov z *Informácie o implementácii Národného akčného plánu pre zelené verejné obstarávanie v Slovenskej republike na roky 2016 – 2020 za rok 2018* vyplýva, že v roku 2018 sa úroveň uplatňovania zeleného verejného obstarávania v Slovenskej

republike za rok 2018 vo väzbe na indikátor 1 (percentuálny podiel zeleného verejného obstarávania z celkového verejného obstarávania vo väzbe na počet zákaziek, uzatvorených zmlúv, objednávok a nákupov) nachádza na úrovni 7,58 %.

Úroveň zeleného verejného obstarávania za rok 2018, ktorú dosiahli ústredné orgány štátnej správy a im podriadené organizácie, vo väzbe na indikátor 1 je 10,45 %.

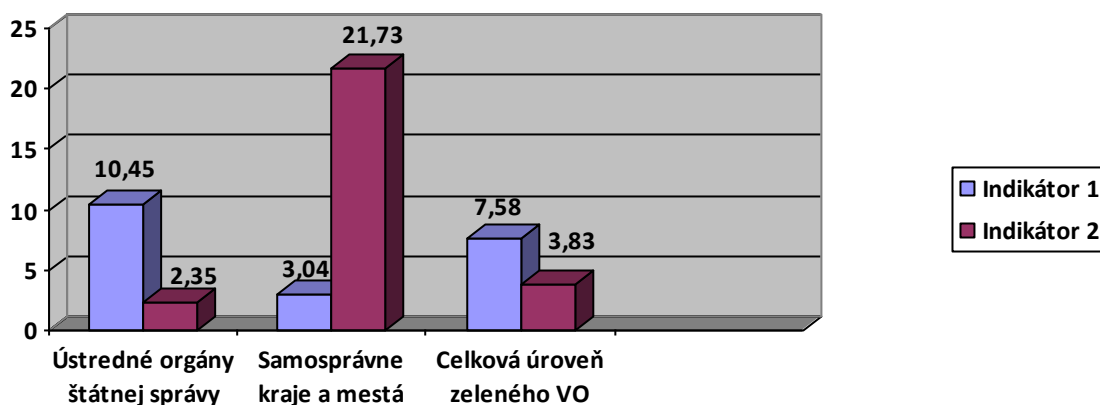
Úroveň zeleného verejného obstarávania za rok 2018, ktorú dosiahli samosprávne kraje s podriadenými organizáciami a mestá, vo väzbe na indikátor 1 je 3,04%.

Na základe údajov z Informácie o implementácii Národného akčného plánu pre zelené verejné obstarávanie v Slovenskej republike na roky 2016 – 2020 za rok 2018 vyplýva, že v roku 2018 sa úroveň uplatňovania zeleného verejného obstarávania v Slovenskej republike za rok 2018 vo väzbe na indikátor 2 (percentuálny podiel zeleného verejného obstarávania z celkového verejného obstarávania vo väzbe na finančnú hodnotu) nachádza na úrovni 3,83 %.

Úroveň zeleného verejného obstarávania v SR za rok 2018, ktorú dosiahli ústredné orgány štátnej správy a im podriadené organizácie, vo väzbe na indikátor 2 je 2,35%.

Úroveň zeleného verejného obstarávania v SR za rok 2018, ktorú dosiahli samosprávne kraje s podriadenými organizáciami a mestá, vo väzbe na indikátor 2 je 21,73%.

Graf č. 2: Priemerná úroveň uplatňovania zeleného verejného obstarávania v Slovenskej republike za rok 2018 v %.

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov Ministerstva životného prostredia SR, 2019.

Na základe analýzy využívania zeleného verejného obstarávania v SR v rokoch 2017 a 2018 na úrovni ústredných orgánov štátnej správy, samospráv a ich podriadených organizácií sme dospeli k viacerým pozoruhodným zisteniam.

Čo sa týka úrovne využívania tohto nástroja v rámci ústredných orgánov štátnej správy a ich podriadených organizácií, nezaznamenali sme medzi rokmi 2017 a 2018 zásadný posun k lepšiemu napĺňaniu cieľa stanoveného v Národnom akčnom pláne pre zelené verejné obstarávanie v SR na roky 2016 – 2020 (dosiahnuť 50% podiel zrealizovaných zelených zákaziek orgánmi štátnej správy z celkového objemu nimi uzatvorených zmlúv pre vybrané skupiny produktov).

Celkový počet zelených zákaziek tu vzrástol medziročne iba o 1831 (zo 6053 v roku 2017 na 7884 v roku 2018), pričom ale celková hodnota zelených zákaziek zostala medziročne prakticky na tej istej úrovni (42 664 890,34 EUR bez DPH v roku 2017 a 42 955 452,28 EUR bez DPH v roku 2018). V percentuálnom vyjadrení síce stúpla úroveň zeleného verejného obstarávania vo väzbe na indikátor 1 medziročne z úrovne 2,96 % v roku 2017 na úroveň 10,45 % v roku 2018, ale úroveň zeleného verejného obstarávania vo väzbe na indikátor 2 klesla zo 6,9 % v roku 2017 na úroveň 2,35 % v roku 2018.

Čo sa týka úrovne využívania tohto nástroja v rámci samospráv a ich podriadených organizácií, tam sme zaznamenali výraznejší posun vpred.

Celkový počet zelených zákaziek tu síce medziročne paradoxne klesol o 211 (zo 1659 v roku 2017 na 1448 v roku 2018), ale celková hodnota zelených zákaziek vzrástla o 30 413 963,14 EUR bez DPH (2 539 608,90 EUR bez DPH v roku 2017 a 32 953 573,04 EUR bez DPH v roku 2018). V percentuálnom vyjadrení sme síce zaznamenali pokles úrovne zeleného verejného obstarávania vo väzbe na indikátor 1 z 5,07 % v roku 2017 na úroveň 3,04 % v roku 2018, ale čo sa týka úrovne zeleného verejného obstarávania vo väzbe na indikátor 2, tam sme zaznamenali markantný posun z úrovne 3,02 % v roku 2017 na úroveň 21,73% v roku 2018, čo predstavuje medziročný nárast tohto ukazovateľa o takmer 620 %.

Strategický cieľ dosiahnuť 50% podiel zrealizovaných zelených zákaziek orgánmi štátnej správy z celkového objemu nimi uzatvorených zmlúv pre vybrané skupiny produktov stanovený v *Národnom akčnom pláne pre zelené verejné obstarávanie v Slovenskej republike na roky 2016 – 2020* nebol tým pádom v roku 2017, ako ani v roku 2018 dosiahnutý. Na základe tohto konštatovania ale vyvstáva do diskusie niekoľko zásadných otázok. Prvou je samozrejme identifikácia príčin nízkej miery zapojenia ústredných orgánov štátnej správy a ich podriadených organizácií do využívania tohto nástroja v rámci postupov verejného obstarávania. Jedným z možných dôvodov môže byť v tomto prípade aj finančné obmedzenie

nákupov vo verejnej správe, čo považujeme za absolútne objektívnu príčinu. Podľa nášho názoru ale ďalším kľúčovým faktorom popísaného stavu je nízka záväznosť aplikácie nástrojov zeleného verejného obstarávania pre ústredné orgány štátnej správy a ich podriadené organizácie, a s tým súvisiaci neexistujúci sankčný mechanizmus v prípade neplnenia stanovených hodnôt na úrovni strategických dokumentov SR, schválených na úrovni vlády SR. S tým úzko súvisí aj podľa nášho názoru ďalší zásadný dôvod súčasného stavu, a to je z nášho pohľadu nízka úroveň motivácie vynakladaná zo strany vlády SR voči ústredným orgánom štátnej správy a ich podriadeným organizáciám. Bez dostatočnej politickej vôle a osobnej angažovanosti politikov, resp. predstaviteľov týchto orgánov výkonnej moci sa budú zmeny v tejto oblasti na Slovensku presadzovať veľmi ťažko.

Ďalšou otázkou je aj to, že či je zo strany odbornej ako i širokej verejnosti a médií vyvíjaný dostatočný tlak na verejných obstarávateľov, aby v dostatočnej miere zohľadňovali environmentálny aspekt pri obstarávaní. Podľa nášho názoru ale tento tlak nie je dostatočne vyvíjaný, zelené obstarávanie je relatívne nová téma v slovenskej spoločnosti a v tejto oblasti vidíme značné rezervy. V tomto prípade odporúčame, aby relevantné inštitúcie ako napr. Úrad pre verejné obstarávanie alebo Stále zastúpenie EK v SR robili pravidelnú, účinnú a jasne cieleňú osvetu jednak pre verejných obstarávateľov, ako aj pre verejnosť aby sa táto téma stala celospoločenskou. Dôležitý je pravidelný dialóg politikov na centrálnej úrovni s politikmi na regionálnej ako aj miestnej úrovni, za účasti odbornej a širokej verejnosti a médií.

Ako ďalšie účinné opatrenia, ktoré by sa mali v SR zaviesť s cieľom zvýšiť využívanie zeleného obstarávania v praxi považujeme pravidelné školenia relevantných zamestnancov verejných obstarávateľov, zjednodušenie a zefektívnenie samotného systému obstarávania, čo bude veľmi pravdepodobne vyžadovať aj zmenu legislatívy, vypracovanie vzorových verejných obstarávaní a postupových šablón a v neposlednom rade aj pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie dosiahnutého pokroku.

ZÁVER

Zelené verejné obstarávanie je jedným z účinných nástrojov pre oblasť ochrany zdravia a životného prostredia; a zároveň príkladom efektívneho vynakladania verejných financií. Napriek tomu, že na úrovni legislatívy ako aj strategických dokumentov v SR je zelené verejné obstarávanie zakotvené veľmi silne, reálna prax používania tohto nástroja vykazovaná ústrednými orgánmi štátnej správy a samosprávami je zatiaľ na veľmi nízkej úrovni.

Výsledky SR v roku 2017 ako aj v roku 2018 sú v tejto oblasti napriek ambicióznym plánom stanoveným v strategických dokumentoch a kladeniu veľkého dôrazu na túto tému z úrovne vlády SR neuspokojivé.

Cieľom tohto príspevku bolo poskytnúť pohľad na teoretické vymedzenie zeleného verejného obstarávania, jeho zakotvenie v právnych predpisoch EÚ a SR, ako aj do strategických dokumentov. Ďalším cieľom tohto príspevku bolo analyzovať využívanie tohto nástroja v praxi na úrovni ústredných orgánov štátnej správy, samosprávnych krajov a obcí SR v kontexte plnenia cieľov stanovených v strategických dokumentoch SR.

Na základe výsledkov našej analýzy môžeme konštatovať, že v ani jednom zo skúmaných rokov nebol stanovený cieľ „dosiahnuť 50 %-ný podiel zrealizovaných zelených zákaziek orgánmi štátnej správy z celkového objemu nimi uzatvorených zmlúv pre vybrané skupiny produktov“ stanovený v Národnom akčnom pláne pre zelené verejné obstarávanie v Slovenskej republike na roky 2016 – 2020 dosiahnutý.

Zároveň môžeme na základe výsledkov analýzy konštatovať, že na úrovni ústredných orgánov štátnej správy a ich podriadených organizácií sme nezaznamenali medzi rokmi 2017 a 2018 zásadný posun k lepšiemu napĺňaniu stanoveného cieľa. Na druhej strane, na úrovni samospráv a ich podriadených organizácií sme na základe výsledkov analýzy zaznamenali výraznejší posun k lepšiemu, keď medziročne rástla celková hodnota zelených zákaziek o takmer 620%.

Je preto podľa nášho názoru nevyhnutné, aby zo strany centrálnych orgánov štátnej správy, najmä vlády SR a relevantných orgánov ako napr. Úradu pre verejné obstarávanie či Ministerstva životného prostredia SR bola vyvíjaná oveľa väčšia aktivita v oblasti podpory využívania zeleného verejného obstarávania v praxi. Uvedené opatrenia musia byť ale podľa nášho názoru oveľa viac pod tlakom odbornej a širokej verejnosti ako aj za výraznej podpory politikov na rôznych úrovniach ako aj médií.

POUŽITÁ LITERATÚRA A INFORMAČNÉ ZDROJE

1. ALHOLA, K. (2012): *Environmental criteria in public procurement*. Helsinki: Edita Prima Ltd. ISBN 978-952-11-4069-3.
2. EURÓPSKA KOMISIA (2008): *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov KOM(2008)400 v konečnom znení Verejné obstarávanie pre lepšie životné prostredie*. [online]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52008DC0400>.
3. EURÓPSKA KOMISIA (2009): *Lisabonská dohoda*. [online]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12007L%2FTXT>

4. EURÓPSKA KOMISIA (2010): “EUROPE 2020 – A strategy for smart, sustainable and inclusive growth”, COM(2010) 2020 final. [online]. Dostupné na: http://europa.eu/press_room/pdf/complet_en_barroso__007_-_europe_2020_en_version.pdf
5. EURÓPSKA KOMISIA (2017): *Oznámenie Komisie inštitúciám: Zabezpečenie fungovania verejného obstarávania v Európe a pre Európu*. [online]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/25612>
6. EURÓPSKA ÚNIA (2016): *Buying Green! A Handbook on Green Procurement, 3rd Edition, European Union*. Brussels. [online]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/Buying-Green-Handbook-3rd-Edition.pdf>.
7. GENG, Y., - DOBERSTEIN, B. (2008): Greening Government procurement in developing countries: Building capacity in China. *Journal of Environmental Management*, 88, 932–938.
8. KUNZLIK, P., (2003): Case Law Analysis – Making the Market Work for the Environment: Acceptance of (Some) ‘Green’ Contract Award Criteria in Public Procurement. *Journal of Environmental Law*, 15(2):175-201.
9. LUNDBERG, S. - MARKLUND, P-O. (2018): Green public procurement and multiple environmental objectives. *Economia e Politica Industriale* (2018) 45: 37-53.
10. PARIKKA-ALHOLA, K. (2008): Promoting environmentally sound furniture by green public procurement. *Ecological Economics*, 68(1–2), 472–485.
11. ØLYKKE, G. S. – GRAELLS, A. S. (2016): *Reformation or Deformation of the EU Public Procurement Rules*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited. ISBN 978-1-78536-180-7.
12. SHAKYA, R. K. (2019): *Green public procurement strategies for environmental sustainability*. Hershey: IGI Global. ISBN 978-1-52257-084-4.
13. STAGE, J., & ARVIDSSON, A. (2012): Technology-neutral green procurement in practice — An example from Swedish waste management. *Waste Management and Research*, 30(5), 519–523.
14. SWANSON, M. et al. (2005): Developing priorities for greener state government purchasing: A California case study. *Journal of Cleaner Production*, 13(7), 669–677.
15. TARANTINI, M. et al. (2011): A life cycle approach to green public procurement of building material and elements: A case study of windows. *Energy*, 36(5), 2473–3482
16. TESTA, F. et al. (2012): What factors influence the uptake of GPP (Green Public Procurement) practices? New evidence from an Italian survey. *Ecological Economics*, 82(2), 88–96.
17. Ministerstvo životného prostredia SR. 2019. Informácia o implementácii Národného akčného plánu pre zelené verejné obstarávanie v Slovenskej republike na roky 2016 – 2020 za rok 2018
18. Ministerstvo životného prostredia SR. 2018. Informácia o implementácii Národného akčného plánu pre zelené verejné obstarávanie v Slovenskej republike na roky 2016 – 2020 za rok 2017
19. Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR
20. Národný akčný plán pre zelené verejné obstarávanie v SR na roky 2007 – 2010
21. Národný akčný plán pre zelené verejné obstarávanie v SR na roky 2011 – 2015
22. Národný akčný plán pre zelené verejné obstarávanie v SR na roky 2016 – 2020
23. Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2016-2020
24. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/25/EÚ z 26. februára 2014 o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES

25. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES
26. Stratégia uplatňovania dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky v SR
27. Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 438/2015 Z. z.

ADDRESS & ©

PhDr. Vladimír KOVÁČIK, PhD.
Katedra politických vied
Fakulta sociálnych vied
Univerzita Sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Bučianska 4/A, 917 01 Trnava
Slovak Republic
vladimir.kovacik@ucm.sk

BANALITY OF EVIL IN PERSPECTIVE OF HANNAH ARENDT

Banalita zla v perspektivě Hannah Arendtové

Barbora WERNEROVÁ – Helena LUSTOVÁ

České Budějovice, Czech Republic

ABSTRACT: This article deals with the philosophical outcomes of the concept of the banality of evil in the perspective of Hannah Arendt. Arendt had been dealing with the question of evil even before her presence at the trial with Adolf Eichmann. During the process Arendt was greatly affected by the defendant's ordinary personality, who, like so many other Nazi criminals, based his defence on the fact of mere execution of commands. Above all, Arendt focused on Eichmann's clerical nature, manifested in a learned, declamatory language, and in a lack of awareness of the absence of his own responsibility. Eichmann considered his actions as an expression of devotion and did not think about the effects of his deeds. Arendt connects this thoughtlessness with the banality of evil. Thoughtlessness, along with the absence of awareness and responsibility, creates the simplicity of evil that we can see even today. Despite the many criticisms of the theory of banality of evil, we can see that Arendt was ahead of her time. She drew attention to the dangers of excessive obedience to authority and the persistent threat of totalitarian regimes based on ideologies. The aim of this paper is to introduce the philosophical basis of the banality of evil, especially from the perspective of Hannah Arendt.

Keywords: evil – banality of evil – Hannah Arendt – responsibility – Adolf Eichmann

ABSTRAKT: Tento článek se zabývá filozofickými východisky týkajícími se pojetí banality zla Hannah Arendtové. Otázkou zla se Arendtová zabývala již před svojí účastí na soudním procesu s Adolfem Eichmannem. V průběhu procesu byla Arendtová velice zasažena naprostou ordinérností obžalovaného, který svou obhajobu postavil stejně jak mnoho dalších nacistických zločinců na faktu pouhého vykonávání rozkazů. Arendtová se zaměřila především na jeho úřednickou povahu, která se projevovala naučenou, frázovitou mluvou a nedostatkem uvědomění absence své vlastní zodpovědnosti. Eichmann považoval své činy za výraz oddanosti a nad dopady svých skutků nepřemýšlel. Tuto bezmyšlenkovitost spojuje Arendtová právě s onou banalitou zla. Bezmyšlenkovitost spolu s absencí uvědomění a zodpovědnosti tvoří onu jednoduchost zla, kterou můžeme spatřovat i v dnešní době. I přes mnohé kritiky teorie banality zla můžeme vidět, že Arendtová přeskočila svou dobu a upozornila na nebezpečí plynoucí z přílišné poslušnosti k autoritě a stále trvající hrozbě totalitních režimů, založených na ideologiích. Cílem tohoto příspěvku je představit filozofická východiska banality zla, a to zejména z pohledu Hannah Arendtové.

Klíčová slova: zlo – banalita zla – Hannah Arendtová – zodpovědnost – Adolf Eichmann.

INTRODUCTION

In this paper, we will focus primarily on the issue of evil, specifically on the banality of evil presented in the thoughts of Hannah Arendt. The concept of the banality of evil was first used by Arendt in response to the Jerusalem trial of a Nazi criminal, Adolf Eichmann. On her own initiative, she decided to take part in the lawsuit. She personally wanted to see Eichmann, who represented the embodiment of Nazi evils for most people. Arendt was utterly shocked by the superficiality of the defendant. It partly caused her inability to see Eichmann's deeds as evil. Arendt then completely shocked the rest of society by her claim that Eichmann was not an anti-Semite, or sadistic monster, but an ordinary officer who represented the banality of evil which lies, above all, in thoughtlessness. Her claims struck even deeper, when Arendt pointed to the fact that each of us could commit such thoughtlessness. Thoughtlessness can be labeled as a small timeframe in which we are unable to stop and reflect on our actions. To avoid thoughtlessness, our conscience should be consulted in every process of thought. Eichmann, having also problems with his moral values, failed to consult his conscience. Arendt shows that evil is born primarily in totalitarian regimes and in the crisis of a European society in which a person increasingly faces the problem of free will. Mechanisms, that manifest themselves above all in the motif and the intended goal, must be overcome first in order to achieve free will. "First, the goal must be judged by human reason, and only then a human being can act according to his or her will."¹ (Arendt 2002). The problem of the banality of evil is, in this case, undoubtedly related to one's tendency to succumb to authority. More than eighteen years after World War II, American psychologist Stanley Milgram asked whether the Holocaust could be repeated in the West. This question was considered by many experts to be totally absurd, and many were even more surprised by Milgram's findings. His research showed that two thirds of the people are obedient towards the authority to such an extent that they are capable of killing the other person. The theory of the banality of evil, as well as Milgram's research, both point to a very difficult task for mankind. The task is not only to punish evil but especially to understand it and to realise that man always has choices. Eichmann was certainly a Nazi criminal, but he was also a loving father for his children. The people who had committed the simulated murder in Milgram's research were certainly not sadistic, nor they considered themselves to be murderers. Another psychologist and, by coincidence, Milgram's classmate, studied the impact of a certain situation on humans. The

¹ Translator's Note - communicative translation.

environment in which a person finds himself or herself is extremely important if one wants to understand the behaviour of an individual. One's guilt should not be excused because of a bad environment, but it should be understood that all these circumstances affect a person and play a crucial role in his or her decision-making process. This fact was firstly recognised by Arendt.

Hannah Arendt

Hannah Arendt was one of the most significant and inspirational political theorists, and philosophers of the twentieth century. She was born in Hannover, Germany into a German-Jewish family in 1906. Her father, Paul Arendt, died in 1913 and she was left only with her mother Martha Cohn. Hannah's childhood was marked by World War I. Those war years were very hard for the family. Their safety was often threatened. After the war, Hannah's mother became a German Social Democrat and a follower of Rosa Luxemburg², whose thoughts and writing had a great impact on Hannah's thinking. In 1920 Hannah's mother remarried and the family enjoyed financial security again. Due to Arendt's Jewish origin, most of her public activities, opinions, and critical written work were created and took place during her life in exile. Her life can be divided into three seasons: her early years in Germany, her years in exile in France, and her later years in exile in the United States (Young-Bruehl 2000, see also Stanford Encyclopedia of Philosophy: Hannah Arendt 2006).

In 1924, after her high school studies, Hannah went to Marburg University to study philosophy with Martin Heidegger. He became her mentor and, for a short time, they were also in a passionate relationship. This connection had a lasting influence on her thoughts. She also attended lectures by Edmund Husserl for one short semester at Freiburg University. In 1926, she entered Heidelberg University where she (under the supervision of Karl Jaspers) finished her PhD. Her dissertation was entitled, "*St. Augustine's Concept of Love*", and was published in 1929. Hannah's long-lasting intellectual and personal friendship with Jaspers was also established during those years. During the same year that she finished her dissertation, she married her first husband, Gunter Stern. While living in Berlin, she was

² Rosa Luxemburg was a Polish Marxist theorist, philosopher, economist, anti-war activist, and revolutionary socialist. She was born in Poland in 1871 and died in Germany in 1919.

working on a biography of *Rachel Varnhagen*³ (1957) and she also associated herself with the German Zionist Organization. She was arrested in 1933 by the Gestapo and after her release, she fled Germany together with German Jews and Communists seeking refuge in Paris.

In Paris, Arendt worked for six years (from 1933 to 1939) for several Jewish refugee organizations. During her stay she developed a close relationship with Berlin communist Heinrich Blücher. She married him in 1940 after her divorce from Stern. Hannah also continued with her work on the biography of Rachel Varnhagen, and with her public activities. She joined a group of fellow émigré antifascist intellectuals and worked for Youth Aliyah⁴. In 1941, she was forced to escape to the United States with her mother and husband due to the German occupation of France (Young-Bruehl 2000, see also Stanford Encyclopedia of Philosophy: Hannah Arendt 2006).

In New York, Hannah learned English and started working in émigré publishing. She was concerned about Palestine and the Jewish – Arab conflict, European history, and politics. She wrote for several journals and newspapers, such *Aufbau*, *Partisan Review*, *Review of Politics* and *the Nation*. She also started putting together the material for her major study of the Nazi and Stalinist regimes *The Origins of Totalitarianism* (1951). Thanks to this work, she established her reputation as a leading political theorist and, at the same time, sparked a strong discussion about the true nature of totalitarianism. This concern continued during the Cold War. The debate connected to that book activated Arendt to write her most important philosophical work, *The Human Condition* (1958).

In 1961, Arendt attended the trial of Adolf Eichmann in Jerusalem. She was a reporter there for *The New Yorker Magazine*, and two years later, she published *Eichmann in Jerusalem: A Report on the Banality of Evil* (1963). This book aroused enormous public controversy. It was stressed by her critics that she mistakenly emphasized the role of European Jewish councils in the Nazis' final solution, and, that her description of Eichmann as "a banal human being without reason" was inadequate and too nice. (Young-Bruehl 2000, see also Stanford Encyclopedia of Philosophy: Hannah Arendt 2006)

³ Rahel Antonie Friederike Varnhagen was a German writer of Jewish origin who hosted one of the most prominent salons in Europe during the late 18th and early 19th centuries. Her home became the meeting place for artists, poets and intellectuals. She was born in 1771 and died in 1833.

⁴ Youth Aliyah is a Jewish organization that rescued thousands of Jewish children from the Nazis during the Third Reich. The organization arranged for their resettlement in Palestine.

Several important essays were published during the 60's and 70's: *Between Past and Future* (1961), *On Revolution* (1963), *Men in the Dark Times* (1968), and *Crises of the Republic* (1972) (Young-Bruehl 2000, see also Stanford Encyclopedia of Philosophy: Hannah Arendt 2006).

Aware of the questions raised by her portrait of Eichmann, Arendt wanted to explore such banality and the lack of reason more. The result was her philosophical works, which were published after her death in 1975: the first two volumes on *Thinking* and *Willing* of the work *The Life of the Mind* (1977, 1978). The unfinished third volume on *Judging* was created out of her materials and notes and was published in 1982 under the title "*Lectures on Kant's Political Philosophy*" (Young-Bruehl 2000, see also Stanford Encyclopedia of Philosophy: Hannah Arendt 2006).

During her life in The United States, Arendt lectured at a number of American universities including Princeton, Berkeley and Chicago. She was associated with the New School for Social Research the most. There she was a professor of political philosophy until her death in 1975. She was also deeply concerned about the moral and political situation in The United States. She was well known for her public remarks about the assassination of J. F. Kennedy, the Vietnam War and the civil rights movement. By her second husband's death in 1970, she lost her companion for intellectual discussion as they had shared the passion for understanding the political issues of the twentieth century. She died five years later in New York City (Young-Bruehl 2000, see also Stanford Encyclopedia of Philosophy: Hannah Arendt 2006).

Banality of Evil

'What is evil?', is a question people have always been asking. Many people believe that the boundary between good and evil is permeable, and changing. Many say that such boundaries may shift depending on the situations in which we find ourselves. The world is, and has always been, full of good and evil. Good and evil belong to human nature. When looking at the issue of evil from the theological point of view, we should recall the fact that Lucifer was the most favorite angel of God. The name Lucifer can be translated as light, and in some cultures, it is also translated as the morning star. Lucifer disobeyed God and defied His authority. For this reason, God sent Archangel Michael to Lucifer in order to send him, along with other fallen angels, away from heaven. Lucifer obeyed and descended from Heaven to hell and became a devil. Through this act, the power of evil was born in the world.

In this story, we also meet free will. According to the American psychologist Philip Zimbardo, this story about God and Lucifer can help us to understand human beings (Zimbardo 2008). Zimbardo compares this event with the transformation of decent, ordinary people into criminals. He calls this transformation a Lucifer effect in which he finds a latent, negative aspect of what can happen to people. He comes to a conclusion that evil is nothing but a certain use of power. When Arendt published her report for *The New Yorker* magazine on the war crimes trial against Adolf Eichmann, a huge wave of criticism and misunderstanding arose. In 1961, Arendt left for Jerusalem, where the trial was taking place. In her own words, she wanted to see the essential evil that Eichmann had represented during the Second World War. He had been a transport coordinator to the East. In her own words, she (when seeing him) stood before an unexpected kind of evil. She described Eichmann as an ordinary and average person who was characterized by a limited vocabulary associated with the official language and verbal clichés. Eichmann himself said: “My only language is the official language.”⁵ (Arendt 1995). Arendt talks about the banality of evil which, according to her, answers the question of how completely average people can commit or be involved in acts that go beyond all human imagination doing these things from mere thoughtlessness and an inability to imagine the consequences of their actions (Arendt 1997). Arendt portrayed Eichmann as a banal public servant, an official who was obsessed with orders to such an extent that he absolutely avoided any moral or emotional responsibility. This brings us to another highly criticized point made by Arendt. According to her own words, Eichmann was not an anti-Semite but merely a puppet executing orders. Arendt introduced an extreme example of the desire to execute the order. If Hitler had ordered Eichmann to save all the Jews, according to Arendt, he would have done it regardless of the content of such order. Eichmann had always been taught to obey all orders without his own evaluation or personal thoughts. Therefore, he could not be an anti-Semite because his conduct was not driven by hatred or ideological thought, but by the desire to execute the order. British historian Michael Burleigh disagreed with Arendt fundamentally, and gave an example which represents Eichmann in a completely different light. According to Burleigh, Eichmann, like other war criminals, enjoyed his power over the lives and deaths of others. Eichmann’s colleague at the Nuremberg tribunal gave quite a different description Eichmann. According to him, Eichmann’s proclamation was that he would go to the grave with a smile knowing that he was responsible for five million victims. That knowledge, Eichmann said, filled him with special

⁵ Translator’s Note - communicative translation.

satisfaction (Dimsdale 2016). Arendt was interested not only in the Eichmann character itself, but she also opened unexpected questions like: Was the Jewish position influenced by the collaboration of Jewish council with the Nazis? Were some of the survivors dishonest? Arendt's critics were joined by American historian Barbara Tuchman who wrote "We are witnesses of strange loudness from those who safely hid themselves somewhere else, and now they eagerly point out the idea that the Jews surrendered too easily and are, in some way responsible, for their own slaughtering. The attractiveness of this statement lies in an assumption: if we transfer the guilt onto the victim, the rest will be freed from this guilt."⁶ (Dimsdale 2016) However, Arendt also had supporters. Amongst them, there was the Nazi hunter Simon Wiesenthal who saw Eichmann in the same way as Arendt did. Wiesenthal said that there was nothing demonic about Eichmann. On the contrary, he saw Eichmann as an ordinary clerk who was afraid even to ask for a salary raise.

Eichmann absolutely refused to be responsible for the murders of the Jews and defended himself by the fact that he had not had any power in his hand which could stop this. Eichmann stated that his main task was to organize transports and deportations, and what was happening to those people after that was no longer in his power and therefore, he could not be judged for these actions. It was this man, Adolf Eichmann, who for Hannah Arendt embodied the banality of evil. "With Eichmann, it was the trouble that he resembled many of this kind, and that many were neither sick nor sadistic - they were and still are terribly normal. From the point of view of our judicial institutions and the moral standards of judgment, this normality was far more terrifying than all the atrocities put altogether. It was indicating ... that this 'new' type of a criminal ... commits crimes under such circumstances that he or she is almost incapable of understanding or feeling the wrongness of his or her actions."⁷ (Arendt 1995) Arendt observed a certain paradox in Eichmann's behavior. She stated that Eichmann was a relatively normal, diligent employee who, while performing all his tasks thoroughly, lost the ability to perceive the consequences of his actions. "Besides the extraordinary perseverance in securing his personal promotion, he was not motivated at all ... Only ... he never realized what he was doing ... He was not stupid. It was pure thoughtlessness ... which made him one of the greatest criminals of that period. And even if we say that he is 'banal' ... that ... we cannot extract any hell or demonic depth from him, this still cannot be called a matter of course ...

⁶ Translator's Note - communicative translation.

⁷ Translator's Note - communicative translation.

The fact that this extraordinary detachment from reality and thoughtlessness can make a bigger trigger than all the evil instincts together ... is, in fact, the lesson from which we could learn in Jerusalem.”⁸ (Arendt 1995)

One of the greatest critics of the theory of the banality of evil was Gideon Hausner - a prosecutor in the trial with Eichmann who saw Eichmann as a moral monster and psychopath. He also proved it in this trial. There was one point however, where he and Arendt agreed. Primarily, this was the exaggerated care and tendency to execute the order, regardless of one's own conscience, of which was Eichmann undeniably characterized. The prosecutor presented as an example, a situation that had taken place in the prison. One morning, Eichmann was given, instead of the usual two slices of bread for breakfast, six slices. He ate all six slices, and was asked by the overseer whether he wanted to get six slices on the following day. Eichmann said no, and, he gave a comment on that situation. He said that when was given six slices, he had to eat them (Dimsdale 2016). Relating to his war crimes, Eichmann was fascinated by his work and, in his own words, fulfilling orders had been giving him a sense of happiness. Eichmann's credo was: “The highest command is obedience”⁹, and this also became the ideal of life. At the end of the war, Eichmann felt a sense of hopelessness, realizing that his life would be without leadership. “I felt that I would have to lead a difficult individual life without leadership, that no one would command me anymore, no one would give me orders, and I would not have any guidance that I could follow.”¹⁰ (Arendt 1995) Eichmann himself was aware of his dependence on commands and called it blind obedience. This was a certain honoring of the law. During the trial, Eichmann mentioned several times that he always had fulfilled his duty only, and he was not even afraid to argue that he had been trying all his life to follow Kant's imperative which, of course, was directed only to the Leader in Nazi Germany. This moral imperative was primarily about pleasing the Leader and receiving his blessing. It was not about performing a general good. The actions were focused on making the Leader happy. To Eichmann, it was honorable to be loyal to Hitler. It should be noted that, for Hitler, the Final Solution to the Jewish Question was one of his main objectives. But for Hitler's subordinate officials, such as Eichmann, this goal was only a part of daily routine, in the form of creating lists of transports. When Eichmann was confronted with the question of Kant's moral imperative in the courtroom, he mentioned that when he realized that he was no longer the master of his own deeds and could not change anything, he

⁸ Translator's Note - communicative translation.

⁹ Translator's Note - communicative translation.

¹⁰ Translator's Note - communicative translation.

stopped living by that imperative. Eichmann himself called the period of his involvement in the Third Reich the ‘period of crimes legalized by the state’, and he changed Kant’s imperative into a new form which corresponded better with that time. This altered imperative became: “Behave as if the principle of your conduct is identical to the principle of the lawmaker who creates the laws of your country”.¹¹ There was also ‘the imperative of the Third Reich’, formulated by Hans Frank, which may have been known to Eichmann as well: “Behave to make sure that if the Leader knew of your conduct, he would agree with it.”¹² (Arendt 1995) Eichmann’s obedience came, in particular, from his identification with the legislature. Such obedience though cannot be characterized by the mere fulfilling of his duty. Eichmann perceived Hitler as a legislator, whose commands meant, that Hitler was taking responsibility for Eichmann’s conduct. Eichmann’s exorbitant tendency to perform his duties manifested itself particularly in the course of the trial when he began to confess ‘sins’ and told his superiors that during his criminal career he had granted an exception to two Jews only. Namely, it was his cousin who was half Jewish and one Jewish couple in Vienna. In short, Eichmann was proud to have always performed his ‘duty’ (Arendt 1995). This ‘fulfillment of duties’ can be described as, a “mediation of violence, where the authority passes orders to subordinates who perform them”.¹³ (Zimbardo 201) This ‘administrative obedience to authority’, which one can see in Eichmann’s case, completely defies one’s own critical thinking and, even worse, the assumption of responsibility for our own conduct. Following this reasoning, one may then generate a feeling of innocence, and the presupposition that the responsibility lies not with oneself, but with the superior. Eichmann thus convinced himself that he was not responsible, because all the executed orders were approved by the Leader himself. According to Arendt, Eichmann was not able to realize that he had participated in horrific acts. He constantly enforced his version of obedience to orders, and the lack of knowledge about the subsequent aftermath of the transports. Arendt reported that Eichmann’s conscience had been ‘running normally’ for about four weeks, but then it had ‘turned around’, and begun to work exactly the opposite way (Arendt 1995).

So, what is the banality of evil? It is the fact that one sometimes cannot see the consequences of his or her actions, or that one fails to properly assess that the degree of obedience does not necessarily mean that one is stupid. Eichmann had an absence of thought. This caused more destruction than all evil instincts put together. The role of a totalitarian

¹¹ Translator's Note - communicative translation.

¹² Translator's Note - communicative translation.

¹³ Translator's Note - communicative translation.

regime in the life of an individual undoubtedly contributes to such absence. A principle of totalitarian government is to define human behavior and to give norms. The desired result would be that one would begin to adapt, and show loyalty to the basic law of such a government (Arendt 1995). 'The principle that loyalty to law or its legislators gives individuals the possibility of surrendering their own responsibility' was studied in 1961, at the time of the Eichmann's trial, by psychologist Stanley Milgram. Adolf Eichmann claimed that he was not responsible for murdering people because he was merely executing orders. This statement led Milgram to the question of 'how far are people able to go in order to fulfill the order.' Milgram has advertised a collaboration offer with the Department of Psychology at Yale University. The ad stated that it would be memory research with the help of an electrical device. The research was described as being based on volunteers, who were to find out whether it was possible to stimulate learning through unpleasant stimuli (in this case, through electric shocks). The volunteer was therefore required to test the memory of a student who was connected to an electrical device in the next room. The 'student' was in fact Milgram's confidant, and he did not feel any electrical shocks. The test was based on the principle of relation of mistakes and volts. The more mistakes the student would make, the more volts he would receive. The electrical shocks began at 15 volts. We can correlate this to the beginning of evil (a startup). The volunteer complained and did not want to raise the volts, but the professor would then assure the volunteer that only he, the professor, was responsible for the whole experiment. Two-thirds of people reached 450 volts. If we show to people that someone else takes responsibility for their actions, it is easier for them to commit evil. Milgram therefore quantifies evil as a willingness to blindly obey authority. Milgram has therefore come to the conclusion that if there is a connection between the experiments' results and the forms of obedience in Nazi time which we condemn, the essence of obedience lies in the fact that one can cope with the role of the executor of someone else's wishes, and hence he or she does not consider himself or herself to be a person responsible for his or her own deeds (Milgram 1974).

Conclusion

The banality of evil, Hannah Arendt's controversial concept, unleashed a debate that contributed to the exploration of human thought and action. At the same time, it highlighted the problems of modern times. The specific evil called Shoah has also become a warning signal for modern times. As well as many other war criminals, Adolf Eichmann put himself in

the role of a victim and his argument was mainly that he had not wanted to violate the law. Those who followed Nuremberg's laws were considered to be exemplary citizens. Eichmann's main argument was the appeal to the orders that had been given to him by his superiors. With this argument, he wanted to be found guilty of collective guilt where everyone is a part of the crime and therefore no one can be found guilty as an individual. Dr. Viktor Frankl, like many other thinkers, rejects collective guilt and says that one must always be held accountable for his or her own deeds. Arendt felt that the fanatical desire to execute the order did not alter the nature of the act, but it helped observers to partially understand the motives behind those actions. Despite many criticisms of Arendt's theory, no one can deny the fact that she described an entirely new type of criminal who, according to her, did not show signs of sadism or other mental illness. On the contrary, this type was quite normal. Arendt says that thinking is the naturalness of every human being. The question remains though. Is it enough, in order to be able to explain crimes against humanity, to call this evil banal? In particular, Arendt points to the fact that thinking itself does not tell people what is good or what is wrong. Man needs a judgment that takes place through thought and must be in a common relationship with it. Paul Ricoeur and Arendt agree that totalitarianism can be called the beginning of evil. It destroys social relations and produces human mass that then falls into the depth of the leader's power. Historian Timothy Snyder points to temptation in the form of an ideology that gradually influences citizens and can lead to the defense of mass murder in which one can easily become a murderer. Evil cannot be explained by the mere absence of thought, or the inability of empathy. That would undoubtedly lead to the easy justification of crimes. Dr. Viktor Frankl says there are only two types of people in the world. Those who are decent and those who are not. Although over the years, man has been able to resist wars, famines and other forms of evil, paradoxically he or she has not learned to resist prosperity. At a time characterized by advanced technology and by an emphasis on freedom and democracy, one forgets traditions. They do not tell him or her what he or she should do anymore. And even he or she himself or herself is unable to answer the question of what he or she actually wants. At such a time, one is approaching very quickly either totalitarianism or conformism. This thin boundary of man, in confrontation with modern technology, leads to an inner clash in which, despite the possibilities that are offered to him or her today, he or she should not forget a certain harmony with his or her own conscience. Sociologist Zygmund Bauman talks about the liquid evil of our time which is characterized mainly by its elusiveness. It represents the opposite of the former hard evil in the form of the criminal

regimes of the USSR or Hitler's Third Reich. Liquid evil is much trickier, especially in its consequences. Today's evil puts on the veil of a friend in the form of quick solutions, tracking devices and applications that we voluntarily install into our mobile phones. Bauman points out the danger represented by the fact that we live in a world without alternatives. Here we can see the enormous potential of learning from the past because in every era, even in the current one, there are alternatives to today's political logic, economic tyranny and approach to science and technology. Optimism and seeing alternatives can help us to believe that evil is just an inconstant thing that is unable to destroy our humanity.

We must not allow the crimes against humanity to be masked by the mere numbers of the victims; on the contrary, we must try to give names to these numbers again in order to remind ourselves that despite all the imperfections that one has, he or she is able to awaken faith in the other person.

LITERATURE AND RESOURCES

1. ARENDTOVÁ, H. (1995): *Eichmann v Jeruzalémě, Zpráva o banalitě zla*. Viking Penguin, a division of Penguin Books USA Inc. Translated by Martin Palouš. ISBN 80-204-0549-6.
2. BAUMAN, Z. - DONSKIS, L. (2018): *Tekuté zlo, život bez alternative*. Pulchra. ISBN 978-80-7564-028-4.
3. BURLEIGH, M. (2016): *Morální dilema: Dějiny druhé světové války*. Academia. ISBN 978-80-200-2552-4.
4. DIMSDALE, E. J. (2016): *Anatomie zla, Tajemství nacistických válečných zločinců*. First ed. Praha: Triton. ISBN 978-80-7553-120-9.
5. MILGRAM, S. (1974): *Obedience to Authority, An Experimental View*. NY: Harper and Row.
6. SNYDER, T. (2017): *On Tyranny: Twenty Lessons from the Twentieth Century*, Random.
7. STANFORD ENCYCLOPEDIA OF PHILOSOPHY (2019): *Hannah Arendt*. [online]. [cited January 28, 2019]. Available at <https://plato.stanford.edu/entries/arendt/>
8. YOUNG-BRUEHL, E. (2000): *Arendt Hannah*. [online]. [cited January 28, 2019]. Available at <https://doi.org/10.1093/anb/9780198606697.article.1400024>
9. ZIMBARDO, P. (2014): *Luciferův efekt, Jak se z dobrých lidí stávají lidé zlí*. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-2346-9.
10. ZIMBARDO, P. (2008): *Interview*. In: studio ted.com 2008. [online]. [cited January 28, 2019]. Available at <http://www.ted.com/>

About the Authors

Barbora Wernerová is a PhD. candidate in philosophy (Faculty of Theology, University of South Bohemia) in the Czech Republic. Her publishing work is currently focused on Viktor Frankl and the philosophical roots of logotherapy. She is an active project participant and lecturer in Science and Research Popularization at the University of South Bohemia.

Helena Lustová is a PhD. candidate in charity and social work (Faculty of Theology, University of South Bohemia) in the Czech Republic. Besides her advanced studies, she also translates professional academic texts from Czech into English for a Czech journal and teaches English. Her publishing work is currently focused on the social and health care system in the United States. She has published articles in the journals *Lingua Viva*, *ATE Newsletter*, *Logos Polytechnikos*, *Caritas et Veritas*, and *Auspicia*.

ADDRESS & ©

Mgr. Barbora WERNEROVÁ
Department of Philosophy and Religious Studies
Faculty of Theology
University of South Bohemia in České Budějovice
Kněžská 8, 370 01 České Budějovice
Czech Republic
wernerova@tf.jcu.cz

Mgr. Helena LUSTOVÁ
Department of Ethics, Psychology and Charity Work
Faculty of Theology
University of South Bohemia in České Budějovice
Kněžská 8, 370 01 České Budějovice
Czech Republic
lustova@tf.jcu.cz

RECENZNÍ ŘÍZENÍ PRO Č. 1/2019

Jednotliví oponenti (6) recenzovali 1–3 články (vč. článků posléze vyřazených). Redakce od nich obdržela na každý příspěvek 1–3 posudky, celkem 7 posudků.

prof. Ing. Vladimír **GAZDA**, Ph.D.

Katedra financí, Ekonomická fakulta,
Technická univerzita, Košice, **Slovensko**

doc. RNDr. Jiří **JEŽEK**, Ph.D.

Katedra geografie, Ekonomická fakulta,
Západočeská univerzita, Plzeň, **ČR**

RNDr. et PhDr. Milan **KREUZZIEGER**, Ph.D.

Filosofický ústav Akademie věd, Praha,
ČR

Ing. Petra **MARTÍŠKOVÁ**, Ph.D.

Katedra cestovního ruchu a marketingu,
Ústav podnikové strategie, Vysoká škola
technická a ekonomická, České
Budějovice, **ČR**

RNDr. PaedDr. Jaromír **RUX**, CSc.

Katedra cestovního ruchu, Vysoká škola
polytechnická, Jihlava, **ČR**

PhDr. Ing. Jan **SVOBODA**, M.A., Ph.D.

Filosofický ústav Akademie věd, Praha,
ČR

POČET OBDRŽENÝCH VĚDECKÝCH ČLÁNKŮ:	5
POČET RECENZOVANÝCH VĚDECKÝCH ČLÁNKŮ:	5
POČET OBDRŽENÝCH RECENZNÍCH POSUDKŮ:	7
POČET PUBLIKOVANÝCH VĚDECKÝCH ČLÁNKŮ:	4

INFORMACE O ČASOPISU

Základní charakteristika

Časopis *Auspicia* je nezávislým recenzovaným neimpaktovaným vědeckým časopisem pro otázky společenských a humanitních věd. Je založen na 5 základních principech: řádné a přísné recenzní řízení; mezinárodnost; otevřenost; výběrovost; kontinuální zvyšování kvality.

Historie

Vydáván od r. 2004 Vysokou školou evropských a regionálních studií (VŠERS) a Vysokou školou technickou a ekonomickou (VŠTE) dvakrát ročně pouze elektronicky. Ve 37 číslech bylo otištěno zhruba 838 příspěvků a recenzí. Rada pro výzkum, vývoj a inovace jako odborný a poradní orgán vlády ČR zařadila časopis *Auspicia* (ISSN 1214-4967) pro léta 2008–2013 a znovu pro rok 2015 (<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=733439>) mezi recenzované neimpaktované časopisy, které uvedla v oborech Národního referenčního rámce excelence (NRRE). V r. 2016 byl recenzovaný vědecký časopis *Auspicia* zařazen do mezinárodní databáze ERIH PLUS.

Tematické sekce

- 1 Společenské vědy
- 2 Obchod, management a účetnictví
- 3 Recenze
- 4 Varia (informační texty, zprávy z vědeckých akcí)

Základní pokyny autorům článků (2019)

Jazyk: čeština, angličtina
Data uzávěrek: 1. číslo – 1. 2. • 2. číslo – 1. 8.
Použitá literatura: 25 % zdrojů indexovaných v databázích Web of Science a/nebo Scopus
Recenzní řízení: oboustranně anonymní, nezávislé, objektivní
Data vydání: 1. číslo – 1. 6. • 2. číslo – 1. 12.
Podrobný zdroj: <https://vsers.cz/recenzovany-vedecky-casopis-auspicia>

Autorský poplatek

Za výdaje spojené s uveřejněním vědeckého příspěvku v českém jazyce (v anglickém jazyce bezplatně) v délce **max. 8 normostran** v sekcích 1–2 hradí autor částku **1 000,- CZK** (*popř. částku zvýšenou o 200,- Kč za každou další normostranu*), nebo příslušnou částku v EUR dle aktuálního přepočtu, a to nejpozději do uzávěrky příslušného čísla (tj. před recenzním řízením) převodem na účet vydavatele (VŠERS) u Oberbank AG České Budějovice č. 7000012206/8040, IBAN: CZ83 8040 0000 0070 0001 2206, BIC: OBKL CZ2X (zahraniční plátcí si poplatek za převod hradí sami), nebo v hotovosti na ekonomickém oddělení VŠERS. Variabilním symbolem je IČO autora pracoviště a specifickým symbolem číselný kód 12342016. Do zprávy pro příjemce se uvede jméno autora / autorů a pracoviště.

Kontaktní údaje

Vysoká škola evropských a regionálních studií
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

00420 386 116 839 | auspicia@vsers.eu | <https://vsers.cz/recenzovany-vedecky-casopis-auspicia>

INFORMATION ON JOURNAL

Basic characteristics

The *Auspicia Journal* is an independent, reviewed, non-impact scholarly journal dealing with social sciences. It is based on the five following principles: regular and strict review process; internationality; openness; selectiveness; continuous quality improvement.

History

It has been published since 2004 by the College of European and Regional Studies (VŠERS) and the Institute of Technology and Business (VŠTE) twice a year, in electronic form only. So far, 838 scientific contributions and reviews have been published in 37 issues. Research, Development and Innovation Council, being a professional and advisory board of the Government of the Czech Republic, integrated *Auspicia Journal* (ISSN 1214-4967) into reviewed, non-impact scholarly journals which were involved in the topics of National Reference Framework of Excellence in 2008–2013, and it was involved there in 2015 again (<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=733439>). In 2016 The *Auspicia* reviewed scholarly journal was listed in the international database ERIH PLUS.

Thematic sections

- 1 Social Sciences
- 2 Business, Management and Accounting
- 3 Reviews
- 4 Miscellaneous (informative texts, reports from scientific events)

Basic instructions to authors of articles (2019)

Language:	Czech, English,
Deadlines:	1 st issue – 1 st February • 2 nd – 1 st August
Bibliography:	25 % of resources indexed in Web of Science and/or Scopus databases
Review process:	anonymous, independent, objective
Publishing dates:	1 st issue – 1 st June • 2 nd – 1 st December
Detailed source:	https://vsers.cz/recenzovany-vedecky-casopis-auspicia

Author's fee

The authors of the papers (contributions) are to pay the amount of **CZK 1,000** for the expenses connected with publishing the scholarly contributions in the Czech language (contributions in English are free of charge) of **a maximum of 8 standard pages** (*or the amount increased by CZK 200 per every other standard page*), or the appropriate amount in EUR in accordance with the current exchange rate in sections 1–2. They are to do this by the closing date of the relevant volume (i.e. before the review process) either by means of payment by bank transfer to the publisher's bank account No. 7000012206/8040, Oberbank České Budějovice, IBAN: CZ83 8040 0000 0070 0001 2206, BIC: OBKL CZ2X (foreign payors pay the transfer charge by themselves), or they can pay it in cash at the economic department of the College of European and Regional Studies. Registration numbers of authors' workplaces are variable symbols, the specific symbol is a code of the following digits: 12342016. The information for payee shall include the name of author / authors and workplace.

Contacts

College of European and Regional Studies
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice
00420 386 116 839 | auspicia@vsers.eu | <https://vsers.cz/recenzovany-vedecky-casopis-auspicia>

ИНФОРМАЦИЯ О ЖУРНАЛЕ

Основная характеристика

Журнал *Auspicia* – это независимый рецензируемый научный журнал, предназначенный для обсуждения вопросов, касающихся общественных и гуманитарных наук. 5 основных принципов журнала: тщательный и точный порядок рецензирования; международность; открытость; избирательность; постоянное повышение качества.

История

Журнал издается с 2004 г. Высшей школой европейских и региональных исследований (VŠERS) и Технико-экономическим институтом (VŠTE), он выходит два раза в год только в электронном виде. В 37 номерах было опубликовано примерно 838 научных статей и рецензий. Совет по исследованию, разработкам и инновациям, являясь специальным и рекомендательным органом Правительства ЧР, включил журнал «Ауспиция» (ISSN 1214-4967) на 2008–2013 гг. и снова на 2015 г. (<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=733439>) в рецензируемые неимпактованные журналы, приведенные в категориях «Национального оценочного списка наивысшего уровня» (NRRE). В 2016 г. рецензируемый научный журнал «Ауспиция» был включен в международный банк данных «ERIH PLUS».

Тематические секции

- 1 Общественные науки
- 2 Торговля, менеджмент, бухгалтерство
- 3 Рецензии
- 4 Разное (информационные тексты, новости с научных мероприятий)

Основная инструкция авторам статей (2019)

Язык: чешский, английский
Последний срок: 1 № – 1 февраля • 2 № – 1 августа
Библиография: 25% источников, индексируемых в «Web of Science» и/или «Scopus»
Рецензирование: анонимное, независимое, объективное
Даты выпуска: 1 № – 1 июня • 2 № – 1 декабря
Подробная инф.: <https://vsers.cz/recenzovany-vedecky-casopis-auspicia>

Авторский сбор

За затраты, связанные с опубликованием научной статьи на чешском языке (статьи на английском бесплатно) объемом **не больше 8 нормостраниц** в секциях с 1–2, автор выплачивает сумму в **1 000 чешских крон** (за каждую дополнительную нормостраницу доплачивается 200 чешских крон), или соответствующую сумму в евро по актуальному пересчету, это должно быть сделано не позднее последнего срока принятия материалов в соответствующий номер журнала (т.е. до рецензирования) на счет издательства (VŠERS) в Oberbank AG České Budějovice č. 7000012206/8040, IBAN: CZ83 8040 0000 0070 0001 2206, BIC: OBKL CZ2X (сбор за перевод иностранные авторы оплачивают сами). Переменным символом является ИИН места работы автора, специфическим символом цифровой код 12342016. В графе «Сообщение для адресата» необходимо указать ФИО автора / авторов статьи и место работы.

Контактные данные

Высшая школа европейских и региональных исследований
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice
00420 386 116 839 | auspicia@vsers.eu | <https://vsers.cz/recenzovany-vedecky-casopis-auspicia>